

Musiqi

METODİK VƏSAİT

2

LAYIHO

OQTAY RƏCƏBOV
NAZİM KAZIMOV
REYHAN HACIZADƏ

Ümumi təhsil
müəssisələrinin **2**-ci sinfləri üçün

Musiqi fənni üzrə dərslərin
METODİK VƏSAİTİ

Bu nəşrlə bağlı irad və təkliflərinizi
tahsil_az@yahoo.com və derslik@edu.gov.az
elektron ünvanlarına göndərməyiniz xahiş olunur.
Əməkdaşlığa görə əvvəlcədən təşəkkür edirik!

LAYIHƏ

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

İzahat vərəqi	3
Musiqi repertuarı	4
Fənn üzrə məzmun standartlarının integrasiya cədvəli	6

I. AZƏRBAYCAN MƏNİM VƏTƏNİMDİR

1. Melodiya	10
2. Məhnədə söz	12
3. Salam, mənim Vətənim!	14
4. Himn	16
5. Kiçik summativ qiymətləndirmə	17

II. SEHRLİ DÜNYA

6-7. Fortepiano aləmi	18
8. Marş	20
9. Azərbaycan xalq rəqsləri	22
10. Ritmsiz musiqi yoxdur	24
11. Kiçik summativ qiymətləndirmə	25

III. QIZILI PAYIZ

12. Təbiət və musiqi	26
13. Can nənə, bir nağıl de	28
14. Qış gəlir, qış gəlir	30
15. Gəzinti	32
16. Kiçik summativ qiymətləndirmə	33
Musiqi notlarını tanıyaq (KSQ)	33
17. Sınıf konserti	33

IV. İFADƏLİ MUSIQİ ALƏMİ

18. Azərbaycan xalq çalğı alətləri	34
19. Musiqidə iki lad	36
20. Laylalar	38
21. Əziz ana, şirinsözlü ana	40
22. Kiçik summativ qiymətləndirmə	41

V. AXAR SULAR AŞIB-DAŞIR

23. Çiçəkli yaz	42
24. Baharı qarşılayaq	44
25. Novruz bayramı	45
26. Mənim Azərbaycanım	46
27. Kiçik summativ qiymətləndirmə	47

VI. TEATR ALƏMİ

28. Səslənən şəkillər	48
29. Sehrli çubuq	50
30-31. Kukla teatri	52
32. Musiqini yaradan intonasiya	54
33. Kiçik summativ qiymətləndirmə	55
Musiqi alətlərinin sehrli səsləri (KSQ)	55
34. Sınıf konserti	55
Mahnı repertuarı	56

İZAHAT VƏRƏQİ

Ümumtəhsil məktəblərində tədris olunan “Musiqi” fənninin mahiyyəti məktəblilərin intellektual və yaradıcı inkişafını təmin etməkdən ibarətdir.

Yeni musiqi kurikulumunun tələblərinə əsasən, təlim prosesi əvvəlcədən müəyyən olunmuş nəticələrə əsaslanır. Bununla əlaqədar, müəllim əlaqələndirici, istiqamətverici, məsləhətçi, şagirdlər isə öyrənmək üçün tədqiqat aparan, öyrəndiklərini tətbiq etməyi bacaran yaradıcı subyektlər rolunda çıxış edirlər.

“Musiqi” fənni üzrə II sinif dərslik komplekti dərslik və müəllim üçün metodik vəsaitdən ibarətdir.

Müəllim üçün metodik vəsait. Burada dərsin mövzusu və musiqi repertuarı, fənn üzrə məzmun standartları, integrasiya, gündəlik planlaşdırma nümunələri və qiymətləndirmə cədvəli verilmişdir.

Hər dərsə hazırlaşan müəllim şagirdlərin biliyini nəzərə almalı, dərsin məqsəd və mövzusunə müvafiq əyani (not müntəxəbatı, disk, qiymətləndirmə plakatu və s.), texniki (kompüter, maqnitofon, DVD-pleyer və s.) və köməkçi (paylayıcı material, skotç, flomaster və s.) vəsaitlər seçməlidir.

Dərs prosesində şagirdlərin bilik və bacarıqlarını qiymətləndirmək üçün aşağıdakı cədvələ istinad etmək olar:

№	Meyar	Qiymət	1	2	3	4	5
1.	Şən və qəmli musiqinin müəyyənləşdirilməsi						
2.	Emosional münasibətin büruzə verilməsi						

Dərsin məqsədinə uyğun olaraq cədvələ aşağıdakı meyarları da daxil etmək olar: musiqinin ifası (mahnının ifası, sadə alətlərdə çalma), sual-cavablarla mövzunun əhatə olunması, yeni ideyaların irəli sürülməsi, əməkdaşlıq, qrup işində fəallıq və təşəbbüs göstərilməsi, problemin həllinə yaradıcı yanaşma, ümumiləşdirmə bacarığı, təqdimetmə və s. Hər vahidin sonunda (Əsas janrlar, Mürəkkəb janrlar, Musiqi və obraz, Musiqi dili) əldə edilmiş nəticələrin səviyyəsini öyrənmək üçün müxtəlif (yazılı, şifahi və musiqili) testlərdən istifadə etmək olar.

Dərslik. Burada hər dərsin məzmununa uyğun məlumat, həmçinin illüstrasiyalar, bəstəkarların portretləri, mahnıların mətni, tapşırıqlar və açar sözlər verilmişdir.

¹ Dərsin tədrisinə aid daha ətraflı məlumat almaq üçün bax: Kurikulum. Elmi-metodik jurnal, №2, Bakı, 2009. “Təhsil Nəşriyyat-Poliqrafiya” MMC. “Musiqi” (I sinif). Müəllim üçün vəsait. Bakı, 2008. “Naksuana” nəşriyyatı.

MUSİQİ REPERTUARI

Dərs	Dərsin mövzusu	Vokal-xorla oxuma (bəstəkar, şair)	Dinləmə	Dərs saatı
1.	Melodiya	“Cücələrim”. Musiqisi Qəmbər Hüseynlinin, sözlər: Tofiq Mütəllibovundur.	“Cücələrim”. Musiqisi Qəmbər Hüseynlinin, sözləri Tofiq Mütəllibovundur.	1 saat
2.	Mahnıda söz	“Cücələrim”. Musiqisi Qəmbər Hüseynlinin, sözləri Tofiq Mütəllibovundur.	“Sülh göyərçiniyik biz”. Musiqisi Rəşid Şəfəqin, sözləri Zəhid Xəlilindir.	1 saat
3.	Salam, mənim Vətənim!	“Azərbaycan” mahnısı. Sözləri Səməd Vurğunundur.	“Şuşanın dağları”. Musiqisi və sözləri Xan Şuşınskinindir.	1 saat
4.	Himn	“Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni”. Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin, sözləri Əhməd Cavadındır.	“Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni”. Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin, sözləri Əhməd Cavadındır.	1 saat
5.	Kiçik summativ qiymətləndirmə			1 saat
6-7.	Fortepiano aləmi	“Tut məni, tut”. Musiqisi Asya Sultanovanın, sözləri Teymur Elçinindir.	“Kuklaların yürüşü”. Musiqisi Asəf Zeynallıdır.	2 saat
8.	Marş	“Sülh marşı”. Musiqisi Sevdə İbrahimovanın, sözləri Teymur Elçinindir.	“Bayram günü”. Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin, sözləri Mirmehdi Seyidzadəndir.	1 saat
9.	Azərbaycan xalq rəqsləri	“Mahnı və rəqs”. Musiqisi Cahangir Cahangirovun, sözləri Mirmehdi Seyidzadəndir.	“Naz eləmə”. Azərbaycan xalq rəqsi.	1 saat
10.	Ritmsiz musiqi yoxdur	“Nağara”. Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun, sözləri Abdulla Şaiqindir.	“Nəlbəki”. Azərbaycan xalq rəqsi	1 saat
11.	Kiçik summativ qiymətləndirmə			1 saat
12.	Təbiət və musiqi	“Fəşillər”. Musiqisi Məryəm Əlibəylinin, sözləri Sevinc Nuruqızındır.	“Payız”. Musiqisi Rəşid Şəfəqin, sözləri Əjdər Ağayevindir.	1 saat
13.	Can nənə, bir nağıl de	“Nənəm nağıl danışır”. Musiqisi Sevdə İbrahimovanın, sözləri Nəbi Xəzrinindir.	“Göyçək Fatma”. “Fatmanın mahnısı”. Musiqisi Oqtay Rəcəbovun, sözləri Mirvari Dilbazındır.	1 saat
14.	Qış gəlibdir, qış gəlib	“Qar rəngi, duman rəngi”. Musiqisi Reyhan Hacızadənin, sözləri Ülvi Hisslərindir.	“Qış mahnısı”. Musiqisi Əfsər Cavanşirovun, sözləri Tofiq Mütəllibovundur.	1 saat
15.	Gəzinti	“İdman”. Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun, sözləri Teymur Elçinindir.	Zərb alətlərində müxtəlif templi ritmlər.	1 saat
16.	Musiqi notlarını tanımaq. Sınıf konserti			1 saat
17.	Kiçik summativ qiymətləndirmə			1 saat

Dərs	Dərsin mövzusu	Vokal-xorla oxuma (bəstəkar, şair)	Dinləmə	Dərs saatı
18.	Azərbaycan xalq çalğı alətləri	“Tarımın mahnıları”. Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun, sözləri Hikmət Ziyanıdır.	Tar, kamança, dəf alətlərində çalınan musiqi nümunələri	1 saat
19.	Musiqidə iki lad	“Qırmızı şar”. Musiqisi Ağabacı Rzayevanın, sözləri Cahangir Məmmədovundur.	Musa Mirzəyev. “Şən və qəmli mahnı”. Fortepiano əsəri	1 saat
20.	Laylalar	“Laylay”. Azərbaycan xalq mahnısı	“Laylay”. Fikrət Əmirovun fortepiano pyesi	1 saat
21.	Əziz ana, şirinsözlü ana	“Anacan”. Musiqisi Rəşid Şəfəqin, sözləri Rəfiq Zəkəniyədir.	“Ana”. Musiqisi Cahangir Cahangirovun, sözləri İslam Səfərlinidir.	1 saat
22.	Kiçik summativ qiymətləndirmə			1 saat
23.	Çiçəkli yaz	“Qaranquş”. Musiqisi Ağabacı Rzayevanın, sözləri Teymur Elçinidir.	“Mən baharın qızıyam”. Musiqisi Ələkbər Tağıyevin, sözləri Zivər Ağayevanıdır.	1 saat
24.	Baharı qarşılayaq	“Bahar gəlir”. Musiqisi Fikrət Əmirovun, sözləri Zeynal Cəbbərzadəniyədir.	“Yallı” Azərbaycan xalq rəqsi	1 saat
25.	Novruz bayramı	“Novruz bayramı”. Musiqisi Rəşid Şəfəqin, sözləri Sabir Mustafanıdır.	“Novruzu” Azərbaycan xalq rəqsi	1 saat
26.	Mənim Azərbaycanım	“Azərbaycan–Türkiyə”. Musiqisi Cavanşir Quliyevin, sözləri Bəxtiyar Vahabzadəniyədir.	“Qarabağ”. Musiqisi Cahangir Cahangirovun, sözləri Rəfiq Zəkəniyədir.	1 saat
27.	Kiçik summativ qiymətləndirmə			1 saat
28.	Səslənən şəkillər	“Tapın görək”. Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun, sözləri Teymur Elçinidir.	“Ana Kürüm” aşiq mahnısı. “Əsgər marşı”. Musiqisi Cavanşir Quliyevin, sözləri Əli Kəminidir. “Brilyant” Azərbaycan xalq rəqsi.	1 saat
29.	Şehirli çubuq	“Azərbaycan əsgəri”. Musiqisi Reyhan Hacızadənin, sözləri Ülvi Hissləridir.	Üzeyir Hacıbəyli. “Koroğlu” operasından “Cəngi” rəqsi	1 saat
30-31.	Kukla teatri	“Balaca keçilərin kupletləri”. Musiqisi Sərdar Fərəcovun, librettosu Hüseynağa Atakişiyevindir.	“Şəngülüm, Şüngülüm, Məngülüm” tamaşasından bir hissə	2 saat
32.	Musiqini yaradan intonasiya	“İkincilərək biz”. Musiqisi Oqtay Rəcəbovun, sözləri Əjdər Ağayevindir.	“Çobanın mahnısı”. Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun, sözləri Abdulla Şaiqindir.	1 saat
33.	Musiqi alətlərinin sehrli səsləri. Sınıf konserti			1 saat
34.	Kiçik summativ qiymətləndirmə			1 saat

**FƏNN ÜZRƏ MƏZMUN STANDARTLARININ
İNTEQRASIYA CƏDVƏLİ**

						Fəndaxili inteqrasiya				Fənlərarası inteqrasiya			
	Nö	Mövzusu	1.1.0.	1.2.0.	2.1.0.	3.1.0.	3.2.0.	3.3.0.	A.d.	Riy.	H.b.	T.i.	F.t.
I Bölüm Azərbaycan mənim Vətənimdir	1.	Melodiya	1.1.3.		2.1.1.		3.2.3.	3.3.2.			1.1.1.		
	2.	Mahmud söz	1.1.2.		2.1.3.	3.1.2.		3.3.1.	1.2.3.				
	3.	Salam, mənim Vətənim!	1.1.1.		2.1.2.			3.3.2.			1.2.1.	2.1.1.	
	4.	Himn	1.1.2.		2.1.1.	3.1.1.			2.2.5.		2.3.1.		
	5.	Kiçik summativ qiymətləndirmə											
II Bölüm Sehrli dünya	6.	Fortepiano aləmi	1.2.1.		2.1.1.		3.2.3. 3.2.1.	3.3.1.			3.1.1.		
	7.												
	8.	Marş		1.2.1.	2.1.2.		3.2.2.			4.1.1.			2.1.1.
	9.	Azərbaycan xalq rəqsləri	1.2.1.		2.1.1.	3.1.1.							3.1.2.
	10.	Ritmiz musiqi yoxdur	1.2.2.		2.1.2.			3.3.2.					3.1.1.
	11.	Kiçik summativ qiymətləndirmə											
	12.	Təbiət və musiqi	1.1.1.		2.1.3.	3.1.1.				2.1.3.			

21.	22.	23.
24.	25.	26.
27.	28.	29.
30.	31.	32.

V Bölmə			Fəndaxili inteqrasiya						Fənlərərası inteqrasiya			
Axtar sular aşlıb-daşır												
№	Mövzusu	1.1.0.	1.2.0.	2.1.0.	3.1.0.	3.2.0.	3.3.0.	A.d.	Riy.	H.b.	T.i.	F.t.
23.	Çiçəkli yaz	1.1.1.		2.1.3.		3.2.2.					3.1.1.	
24.	Baharı qarşılacaq		1.2.3.	2.1.1.	3.1.1.					1.3.1.		2.1.1.
25.	Novruz bayramı	1.1.1.		2.1.1.			3.3.2.				3.1.1.	
26.	Mənim Azərbaycanım		1.2.1.	2.1.2.			3.3.2.			3.2.2.		
27.	Kiçik summativ qiymətləndirmə											
28.	Səslənən şəkillər		1.2.1.	2.1.3.	3.1.1.	3.2.1.					3.1.1.	
29.	Sehrli çubuq		1.2.2.	2.1.3.	3.1.2.		3.3.3.		4.2.3.	3.2.1.		3.1.1.
30. 31.	Kukla teatri	1.1.3.		2.1.1.			3.3.1. 3.3.3.	2.2.5.				
32.	Musiqini yaradan intonasiya		1.2.2.	2.1.3.			3.3.2.	2.1.1				
33.	Musiqi alətlərinin sehrli səsləri KSQ											
34.	Sınıf konserti											
VI Bölmə			Teatr aləmi									

VI Bölmə
Teatr aləmi

LAYIHƏ

II sinfin sonunda şagird:

- ifa etdiyi və dinlədiyi musiqi əsərlərini tanıdığını nümayiş etdirir.
- əsas musiqi janrları, musiqi ifadə vasitələri və musiqi əsərlərinin quruluşu haqda təsəvvürə malik olduğunu nümayiş etdirir;
- dinlədiyi musiqi əsərlərində ifadə olunan məzmunu başa düşdüyünü nümayiş etdirir;
- xor tərkibində ifa bacarıqları nümayiş etdirir;
- sadə uşaq musiqi alətlərində ifa bacarıqları nümayiş etdirir;
- mahnı ifaçılığı qaydalarını mənimsədiyini nümayiş etdirir.

Məzmun xətləri üzrə əsas və alt standartlar.

1. Musiqi aləmi

Şagird:

1.1. İfa etdiyi və dinlədiyi musiqi əsərlərini tanıdığını nümayiş etdirir.

- 1.1.1. Dinlədiyi və ifa etdiyi əsərlərin bəstəkarları haqqında qısa məlumat verir.
- 1.1.2. Dinlədiyi musiqi əsərinin müəllifini tanıyır.
- 1.1.3. Uşaq mahnıları haqqında qısa məlumat verir.

1.2. Əsas musiqi janrları, musiqi ifadə vasitələri və musiqi əsərlərinin sadə quruluşu haqda təsəvvürə malik olduğunu nümayiş etdirir.

- 1.2.1. Dinlədiyi musiqi əsərləri içərisində mahnı, rəqs, marş janrlarını müəyyən edir.
- 1.2.2. Müxtəlif janrlı musiqi əsərlərində sadə ifadə vasitələrini (ölçü, ritm, temp) müəyyən edir.
- 1.2.3. Dinlədiyi musiqi əsərlərinin quruluşunu (1, 2, 3 hissəli) müəyyənləşdirir.

2. Emosional dəyərləndirmə

Şagird:

2.1. Dinlədiyi musiqi əsərlərində ifadə olunan məzmunu qavradığını nümayiş etdirir.

- 2.1.1. Musiqi əsərinin müxtəlif məzmunlu emosional xarakterini izah edir.
- 2.1.2. İfa etdiyi mahnıların melodiyaalarına sadə vasitələrlə (ayaq tappılması, əl çalmaq, çırtma) ritm tutur.
- 2.1.3. Verilmiş musiqi nümunələrini xarakterinə uyğun ifa edir.

3. Musiqi fəaliyyəti

Şagird:

3.1. Xor tərkibində ifa bacarıqlarını nümayiş etdirir.

- 3.1.1. Müəllimin göstərişilə mahnıların melodiyaasını sözlərilə və notlarla oxuyur.
- 3.1.2. Xor tərkibində 2 səsli (kanon) oxuyur.

3.2. Sadə uşaq musiqi alətlərində ifa bacarıqlarını nümayiş etdirir.

- 3.2.1. Oktavadakı 8 səsi 2 hissəyə ayıraraq (4 və 4) uşaq musiqi alətlərində ardıcıl olaraq notla və notsuz çalır.
- 3.2.2. Uşaq zərb alətləri vasitəsilə müxtəlif musiqi kompozisiyalarını müşayiət edir.
- 3.2.3. Uşaq musiqi alətində 4-8 xanəli sadə melodiyaaları ansambl (qrup şəklində) şəklində notla və notsuz ifa edir.

3.3. Mahnı ifaçılığı qaydalarını mənimsədiyini nümayiş etdirir.

- 3.3.1. Mahnının ladının (major və minor) dinamik nüanslarla (mp, mf) düzgün səslənməsinə riayət edir.
- 3.3.2. Mahnının ritminə və tempinə uyğun oxuyur.
- 3.3.3. Öz ifasını 2/4, 3/4 ölçülü dirijorluq hərəkətləri ilə göstərə bilir.

I BÖLMƏ AZƏRBAYCAN MƏNİM VƏTƏNİMDİR

1-ci dərs Dərsin mövzusu: “MELODİYA”

Məzmun standartları:

1.1.3.; 2.1.1.; 3.2.3.; 3.3.2.

İntegrasiya: H.b. 1.1.1.

MƏQSƏD: Melodiyanın musiqi səslərindən yarandığını başa düşür. Eyni zamanda şagirdə təbiətdə musiqi səsləri ilə bərabər “şimşəyin gurultusu”, “yağışın şırıltısı”, “küləyin vıyılması”, “dənizin uğultusu” kimi səslərin olduğu aydınlaşdırılır.

İş üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün məqsəddə göstərilən təbiət səsləri İnternetdən seçilərək şagirdin diqqətinə çatdırılır və sinfə sualla müraciət olunur:

– Uşaqlar, təsvirinə baxdığınız və təbiətdə dinlədiyiniz bu səsləri “musiqi səsləri” adlandırmaq olarmı?

– Şəkillərdə gördüyünüz bu təbiət hadisələrini, səslərini necə adlandırmaq olar?

– Nəyə görə bu səslər “təbiət səsləri” adlanır?

Şagirdlər sualları cavablandırırlar.

Tədqiqat sualı

– Təbiət səsləri hansı təbiət hadisələri zamanı baş verir?

2. Tədqiqatın aparılması

Şagirdlər qruplara bölünür. Tək qruplar I və II şəkillərdəki hadisələr zamanı, cüt qruplarsa III və IV şəkillərdəki hadisələr zamanı səslər arasındakı oxşar və fərqli cəhətləri aydınlaşdırırlar.

Tapşırıq: Evdə gördüyünüz təsvirlərə oxşar şəkillər çəkin.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Adətən şimşəyin gurultusundan sonra yağışın yağması, külək əsəndə ağacların budaqlarının güclü hərəkəti, küləyin təsiri ilə dənizin dalğalanması zamanı eşidilən səslər haqqında fikirlər təkrarlanır.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

İldırım çaxmasa, yağış yağmaz. Külək olmasa, ağacların budaqları tərpənməz, dənizdə dalğalar yaranmaz, yəni təbiət səsləri eşidilməz.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi Qəmbər Hüseynliyə, sözləri Tofiq Mütəllibova məxsus olan “Cücələrim” mahnısı əvvəlcə dinlənir, onun ritminə uyğun əl çalınır və sonra da “la” hecası ilə ifa olunur. Müəllim deyir ki, oxuduğunuz bu musiqi “Cücələrim” mahnısının “melodiyası” adlanır.

Tapşırıq: “Cücələrim” mahnısının musiqi səsinə və təbiət səslərinin qeyri-musiqi səslərinə aid olmasına münasibət bildirmək.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

- Hansı səslərin “təbiət” və hansı səslərin “musiqi səslərinə” aid olduğunu müəyyənləşdirdik.
- Bunu hansı musiqi əsərinin nümunəsində və təbiət səsləri nümunələrində araşdırdıq?

Musiqi repertuarı:

“Cücələrim” mahnısı.

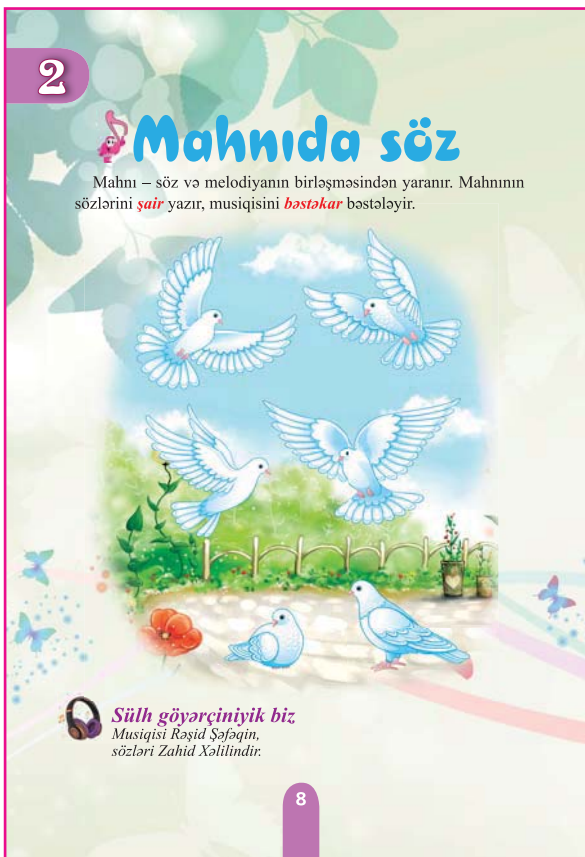
2-ci dərs

Dərsin mövzusu: “MAHNIDA SÖZ”

Məzmun standartları: 1.1.2.; 2.1.3.; 3.1.2; 3.3.1.

İntegrasiya: A.d. 1.2.3.

2

Mahnıda söz

Mahnı – söz və melodiyanın birləşməsindən yaranır. Mahnının sözlərini **şair** yazır, musiqisini **bəstəkar** bəstələyir.

Sülh göyərçiniyik biz:
Musiqisi Rəşid Şəfqət,
sözləri Zəhid Xəlilindir.

8

2

Cücələrım

Musiqisi Qəmbər Hüseynlinin,
sözləri Tofiq Mütəllibovundur.

Cip-cip cücələrım,
Cip-cip-cip-cip cücələrım.
Mənim qəşəng cücələrım,
Tükü ipək cücələrım.

I
Gözləyirəm tez gəliniz, } 2 dəfə
Göy çəməndə dincəliniz. }
Nəqərat:
Ay mənim cücələrım, } 1 dəfə
Ay mənim cücələrım, }
Mənim qəşəng cücələrım.
Cip-cip cücələrım,
Cip-cip-cip-cip cücələrım.
Mənim qəşəng cücələrım,
Tükü ipək cücələrım.

II
Nə yesəniz mən verərəm, } 2 dəfə
Su verərəm, dən verərəm. }
Nəqərat:
Arzum budur boy atasız, } 2 dəfə
Ananız tez çatasız. }
Nəqərat:

Sual və tapşırıqlar

1. Mahnının sözlərini kim yazır?
2. Mahnının musiqisini kim bəstələyir?
3. "Sülh göyərçiniyik biz" mahnısında şair Yer üzünü necə təsvir edir?
4. "Cücələrım" mahnısını sözləri ilə ifa edin.

9

MƏQSƏD: Mahnının yaranmasında bəstəkarın və şairin rolunu müəyyənləşdirmək.

İş üsulu: Beyin həmləsi, müzakirə, rəsm assosiasiyası

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün şair Tofiq Mütəllibovun, bəstəkar Qəmbər Hüseynlinin və cücələrin şəkilləri ekran vasitəsilə uşaqlara göstərilir. Uşaqlara aydınlaşdırılır ki, onların bu vaxta qədər oxuduqları mahnılar şair və bəstəkarların birgə əməyi nəticəsində yaranmışdır. Yəni əvvəlcə şair şeir yazır, sonradan bəstəkar bu şeirin məzmununa, xarakterinə uyğun melodiya bəstələyir. Yaranmış musiqi əsərinə “mahnı” deyilir. Sizin I dərstdə dinlədiyiniz və “la” hecası ilə melodiya oxuduğunuz mahnının eyni zamanda sözləri də vardır. Yəni mahnı söz və melodiyanın birləşməsindən yaranır. Bu mahnının sözlərini şair – ekranda şəklini gördüyünüz şair Tofiq Mütəllibov, melodiya isə yenə ekranda şəklini gördüyünüz bəstəkar Qəmbər Hüseynli bəstələmişdir. Mahnının adı “Cücələrım”dır.

Tədqiqat sualı

– Mahnılar necə yaranır?

2. Tədqiqatın aparılması

Sınıf qruplara bölünür. I qrup mahnının yaranmasında şairin, II qrup isə bəstəkarın rolunu müəyyənləşdirir.

Tapşırıq: Evdə “Cücələrim” mahnısının məzmununu öz sözləri ilə danışmaq.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Mahnıda musiqi ilə mətn arasındakı əlaqə araşdırılır.

4. Nəticə və qiymətləndirmə

Bu mahnıda cücələrin gündəlik həyatı, dən yemələri, su içmələri öz əksini tapmışdır.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi Qəmbər Hüseynliyə, sözləri Tofiq Mütəllibova məxsus olan “Cücələrim” mahnısının melodiyası sözləri ilə birlikdə öyrədilir.

Tapşırıq: Mahnıda ifadə olunan hissləri rəsmdə təsvir etmək

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Biz mahnıların necə yarandığını müəyyənləşdirdik. Buna necə nail olduq?

– İfa etdiyimiz mahnının müəlliflərinin adlarını söyləyin.

Musiqi dinlənilmə mərhələsində “Sülh göyərçiniyik biz” mahnısı dinlənilir.

Musiqi repertuarı:

“Sülh göyərçiniyik biz” mahnısı

“Cücələrim” mahnısı

3-cü dərs

Dərsin mövzusu: “SALAM, MƏNİM VƏTƏNİM!”

Məzmun standartları: 1.1.1.; 2.1.2.; 3.3.2.

İntegrasiya: H.b. 1.2.1.; T.i. 2.1.1.

3

Biz Vətəna həsr olunmuş mahnıları həvəslə ifa edirik. Belə mahnılardan biri də **xanənda*** Xan Şuşinskiyin "Şuşanın dağları" mahnısıdır. Mahnıda Şuşa şəhərinin gözəllikləri təsvir olunur.

"Şuşanın dağları"
Musiqisi və sözləri Xan Şuşinskiyindir.

AZƏRBAYCAN
Not yazısı Səid Rüstəmovun, sözləri Səməd Vurğunundur.

El bilir ki, sən mənimsən, }^{2 dəfə}
Yurdum, yuvam, məskənimdən. }^{2 dəfə}
Anam doğma Vətənimdən! }^{2 dəfə}
Azərbaycan, Azərbaycan,
Yaşa, yaşa, Azərbaycan!
Ay anam, Azərbaycan!

Sual və tapşırıqlar

1. "Şuşanın dağları" mahnısında Şuşa necə təsvir olunur?
2. "Azərbaycan" mahnısı hansı alətlə ifa edilir?
3. Vətənimiz Azərbaycana aid şəkil çəkin.

*xanənda – xalq musiqilərini ifa edən müğənni

11

MƏQSƏD: Azərbaycana, onun xalqına, torpaqlarına həsr olunmuş xalq musiqi nümunələri (xalq mahnıları, aşıq mahnıları) vasitəsilə şagirdlərdə vətənpərvərlik hissləri oyatmaq, bu hissləri formalaşdırmaq və inkişaf etdirmək.

İş üsulu: Beyin həmləsi, müzakirə

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün sözləri və musiqisi Azərbaycanın Xalq artisti Xan Şuşinskiyə məxsus olan “Şuşanın dağları” mahnısı səsləndirilir. Ekranda doğma Şuşa şəhərimizin mənzərələri göstərilir. Sonra Xan Şuşinskiyin şəkli göstərilir.

Eyni zamanda mahnının səsləndiyi müddətdə Azərbaycan Respublikasının xəritəsi də şagirdlərin diqqətinə çatdırılır. Sonra sinfə belə suallar verilir.

– Uşaqlar, mahnıda nədən danışılır?

– Mahnı oynaq, yoxsa marş xarakterindədir?

Suala mümkün cavablar alındıqdan sonra tədqiqat sualı verilir.

Tədqiqat sualı

– Mahnıda musiqi ilə şeir arasında hansı uyğunluq var?

2. Tədqiqatın aparılması

Şagirdlər qruplara bölünürlər.

Tək qruplarda mahnının melodiyası “stokkato”, cüt qruplarda həzin oynaq “leqato” üslubunda ifa olunur.

Tapşırıq: İfa üslubuna görə mahnının dəyişilmiş xarakterinə münasibət bildirmək

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Mahnının məzmunu və xarakteri arasında əlaqə müəyyənləşdirilir. İfadə vasitələri təkrarlanır.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Mahnılarda musiqinin xarakteri şeirin xarakterinə uyğun olmalıdır. Məzmun dəyişsə, mahnının xarakteri də dəyişməlidir.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi xalqa, sözləri Səməd Vurğuna aid olan “Azərbaycan” aşiq mahnısı öyrədilir və saz aşiq musiqi aləti haqqında sadə məlumat verilir, onun şəkli göstərilir.

Tapşırıq: Tək qruplar mahnının melodiyasını sözləri ilə oxuyur, cüt qruplar isə əl çalmaqla mahnının ritmini tuturlar.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz “Mahnıda musiqi ilə mətnin arasında uyğunluq” olmalıdırmı sualına cavab verməyə çalışdıq. Buna necə nail olduq?

Sualın cavabını hansı musiqi əsərlərinin nümunələrində araşdırdıq? Bu əsərlərin müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı:

“Şuşanın dağları” xalq mahnısı

“Azərbaycan” aşiq mahnısı

4-cü dərs

Dərsin mövzusu: “HİMN”

Məzmun standartları: 1.1.2.; 2.1.1.; 3.1.1.

İntegrasiya: A.d. 2.2.5.; H.b. 2.3.1.

4

Himn

**Azərbaycan Respublikasının
Dövlət Himni**

*Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin,
sözləri Əhməd Cavadındır.*

*Azərbaycan! Azərbaycan!
Ey qəhrəman övladın şanlı Vətəni!
Səndən ötrü can verməyə cümlə hazırız!
Səndən ötrü qan tökməyə cümlə qadırız!
Ücrəngli bayrağınla məsud yaşa!
Minlərlə can qurban oldu!
Sinən hər bə meydan oldu!
Hüququndan keçən əsgər,
Hər bə qəhrəman oldu!*

*Sən olasan gülüstan,
Sənə hər an can qurban!
Sənə min bir məhəbbət
Sinəmdə tutmuş məkan!*

*Namusunu hiş etməyə,
Bayrağını yüksəltməyə
Cümlə gənclər müştəqdir!
Şanlı Vətən! Şanlı Vətən!
Azərbaycan! Azərbaycan!*

12

4

Azərbaycan Respublikasının 3 dövlət rəmzi var.

1. **Bayraq** 2. **Gerb** 3. **Himn**

Himn dövlət rəmzlərindən biridir. Azərbaycanın Dövlət Himni bəstəkar Üzeyir Hacıbəyli tərəfindən şair Əhməd Cavadın sözlərinə bəstələnib.

 Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni

Sual və tapşırıqlar

1. Himn nədir?
2. Azərbaycan Dövlət Himnini ifa edin.
3. Azərbaycan Dövlət Himnini ifa edərkən hansı hissləri keçirirsiniz?

13

MƏQSƏD: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni və himnin müəllifləri haqqında məlumat verilir.

İş üsulu: Beyin həmləsi, müzakirə

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün musiqisi bəstəkar Üzeyir Hacıbəyliyə, sözləri şair Əhməd Cavadə məxsus olan “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni” səsləndirilir. Müəllim və şagirdlər ayaqüstə, sağ əlləri sinələrində himni dinləyirlər. Bundan sonra müəllim hər bir dövlətin 3 müqəddəs rəmzi olan “Bayraq”, “Gerb”, “Himn” haqqında uşaqlara məlumat verir və onların şəklini göstərir.

Bundan sonra uşaqlara belə suallarla müraciət olunur:

1. Himn nədir?
 2. Daha hansı dövlət rəmzlərini tanıyırsınız?
 3. Eşitdiyiniz himnin musiqisi və sözləri haqqında nə deyə bilərsiniz?
- Şagirdlər öz səviyyələrinə uyğun cavab verirlər.

Tədqiqat sualı

– Dinlədiyiniz “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni” sizə necə təsir etdi?

2. Tədqiqatın aparılması

Şagirdlər qruplara bölünür. Şagirdlər ayaqüstə, sağ əlləri sinələrində bir daha himn dinləyirlər. Tapşırıq: 1. Himnin onlara təsiri haqqında fikirlərini iş dəftərində yazsınlar.

2. Azərbaycan bayrağının şəklini çəksinlər.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Himn 3 hissədən ibarətdir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Dinlənilən himn insanda mərdlik, qürur, vətənpərvərlik hissləri yaradır.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi Üzeyir Hacıbəyliyə, sözləri Əhməd Cavadə məxsus olan “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni” müəllim tərəfindən frazalarla, cümlələrlə şagirdlərə öyrədilir.

Tapşırıq: Dövlət rəmzləri olan üçrəngli bayrağımızın və “Gerb”imizin şəkillərini iş dəftərində çəkin.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir.

– Bu gün biz “Himn” haqqında fikir mübadiləsi apardıq və bizə məlum oldu ki, planetimizdəki bütün dövlətlərin, o cümlədən bizim doğma Azərbaycanımızın da “Himni” var. Buna necə nail olduq?

– Mövzunu aydınlaşdırmaq üçün hansı musiqi nümunəsindən istifadə etdik? Bu əsərin müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni

5-ci dərs

“KİÇİK SUMMATİV QİYMƏTLƏNDİRMƏ”

Bu dərsdə ilk 1–4-cü dərslərdən sonra şagirdlərin mövzuları necə mənimsədikləri “Tapşırıqlar və dərəcələr” adlı cədvəl vasitəsilə yoxlanılır.

II BÖLMƏ SEHRLİ DÜNYA

6-cı dərs

7-ci dərs

Dərsin mövzusu: “FORTEPIANO ALƏMİ”

Məzmun standartları: 1.2.1.; 2.1.1.; 3.2.1.; 3.2.3.; 3.3.1

İnteqrasiya: H.b. 3.1.1.

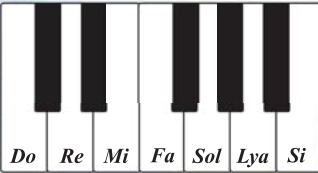
5-6

Fortepiano aləmi

DİNAMİKA – səsənin gücünə deyilir.

Səsin gücünü təyin etmək üçün müxtəlif işarələr var. Bunlar dinamik işarələr adlanır. Fortepiano alətinin adı məhz iki dinamik işarənin – forte -**f** (**güclü səslənmə**) və piano -**p** (**zəif səslənmə**) birləşməsindən yaranıb. Fortepiano dilli alətdir. Onun dilləri ağ və qara rəngdə olur.

Do Re Mi Fa Sol Lya Si

16

5-6

Bəstəkar Asəf Zeynallı uşaqlar üçün "Kuklaların yürüşü" adlı **fortepiano pyesi*** yazıb. Bu fortepiano pyesinde müxtəlif maraqlı hadisələr öz əksini tapır.

Kuklaların yürüşü
Fortepiano pyesi
Asəf Zeynallı

Tut məni, tut
Musiqisi Asya Sultanovanın,
sözləri Teymur Elçinindir.

I
Gizlənirəm gözünü yum,
Yerimi tap, dalımca cum.
Tut məni, tut məni!

II
Gizlənməmişəm gözünü aç,
Gücün çatsa, dalımca qaç.
Tut məni, tut məni!

Sual və tapşırıqlar

1. Fortepiano dilləri hansı rənglərdə olur?
2. Forte (f) və piano (p) dinamik işarələri bir-birindən nə ilə fərqlənir?

*fortepiano pyesi – fortepiano üçün yazılmış kiçikhaəmlı musiqi əsəri

17

MƏQSƏD: Fortepiano musiqi aləti haqqında danışılır, onun adının forte (bərkdən), piano (sakit) sözlərindən yarandığı aydınlaşdırılır.

İş üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya, rəsm assosiasiyası

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün bəstəkar Asəf Zeynallının fortepiano aləti üçün yazdığı “Kuklaların yürüşü” fortepiano pyesi səsləndirilir. Dərslikdə bu əsərə aid şəklin məzmunu və musiqinin xarakteri arasındakı uyğunluq haqqında diskussiya aparılır.

Şagirdlər bu suala cavab verirlər.

Tədqiqat sualı

– Dinlədiyiniz bu musiqi hansı musiqi alətində ifa edilir?

2. Tədqiqatın aparılması

Fərdi iş:

Bəstəkar Asəf Zeynallının “Kuklaların yürüşü” fortepiano pyesi təkrar səsləndirilir, həm də əsərin müəllifi haqqında qısa məlumat verilir.

Tapşırıq: Əsəri təkrar dinlədikdən sonra onun xarakterinə və məzmununa uyğun şəkil çəkmək və bu şəkillərə izah vermək tapşırılır.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi.

“Kuklaların yürüşü” fortepiano pyesini başqa hansı musiqi alətlərində ifa etmək mümkündür? Bu haqda diskussiya aparılır.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Biz öyrəndik ki, fortepiano alətində ifa üçün bəstələnmiş əsəri digər musiqi alətində də ifa etmək mümkündür.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi Asya Sultanovaya, sözləri Teymur Elçinə məxsus olan “Tut məni, tut” mahnısı öyrədilir.

Tapşırıq: 1. Mahnını marş kimi addımlayaraq oxumaq. 2. Musiqinin xarakterində olan dəyişiklikləri söyləmək.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu dərsdə biz marş janrına aid müxtəlif xarakterli musiqi nümunələri ilə tanış olduq. Buna necə nail olduq? Bu əsərlərin müəlliflərinin adlarını söyləyin.

Musiqi repertuarı:

“Tut məni, tut” mahnısı

“Kuklaların yürüşü” fortepiano pyesi

8-ci dər Dərsin mövzusu: “MARŞ”

Məzmun standartları: 1.2.1.; 2.1.2.; 3.2.2.

İntegrasiya: Riy. 4.1.1.; F.t. 2.1.1.

7

Marş

Marş təntənəli yürüşü müşayiət edən musiqidir. Marşlar müxtəlif olur – bayram marşları, hərbi marşlar, idman marşları və məktəbli marşları.

Notların ölçüsü

○ = 4 və
bütöv not

○ = 2 və
yarım not

● = 1 və
çərək not

○ = 2 + 2 = 1 + 1 + 1 + 1
4 = 2 + 2 = 1 + 1 + 1 + 1

Bayram günü
Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin,
sözləri Mirmehdi Seyidzadənin.

18

7

Sülh marşı

Musiqisi Sevdə İbrahimovanın,
sözləri Teymur Elçinindir.

I

İnsanlar yaşamağa
Gəliblər bu dünyaya.
Balalar oxşamağa
Gəliblər bu dünyaya.

II

Yurdumuz bu dünyanın
Haqq söyləyən dilidir.
Sülhün enməz qalası
Böyük Odlar Yurdu.

Nəqərat:
Sülh dünyanın səsidir,
Sülh, sülh, sülh.
Yaşamaq həvəsidir
Sülh, sülh, sülh.
Var olsun Yer kürəsi,
Ən xoş həyat nəğməsi.

Sual və tapşırıqlar

1. Bütöv notun ölçüsü neçədir?
2. Yarım notun ölçüsü neçədir?
3. Çərək notun ölçüsü neçədir?
4. Azərbaycan əsgəri haqqında şifahi təqdimat edin.

19

MƏQSƏD: Marş musiqisinin növlərini fərqləndirir.

İş üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya, Venn diaqramı

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün bəstəkar Üzeyir Hacıbəylinin “Bayram günü” mahnısını dinləyirlər və belə bir sualla şagirdlərə müraciət edilir.

- Dinlədiyiniz mahnının xarakteri necədir?
- Bu tipli marşdan əlavə, daha hansı marşları tanıyırsınız?

Şagirdlər sualları cavablandırırlar.

Tədqiqat sualı

- Marşlar bir-birindən necə fərqlənir?

2. Tədqiqatın aparılması

Sınıf 2 qrupa bölünür. Tək qruplara “Bayram günü” mahnısını idmançılar üçün, cüt qruplara isə məktəblilər üçün marş kimi öz hərəkətləri ilə təsvir etmək tapşırılır.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Marşlarda müxtəlif xarakterlərin olmasını dəqiqləşdirir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Məzmununa və xarakterinə görə müxtəlif marşlar olur.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Bəstəkar Sevdə İbrahimovanın və şair Teymur Elçinin “Azərbaycan əsgəri” mahnısı öyrədilir.

Tapşırıq. Dinlənən “Bayram günü” mahnısı və “Sülh marşı” mahnılarının xarakteri haqqında aşağıdakı cədvəli doldurmaq:

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz marşların fərqləndirilməsi necə aparılır sualına cavab verməyə çalışdıq. Buna necə nail olduq?

– Sualı aydınlaşdırmaq üçün hansı musiqi əsərlərindən istifadə etdik? Əsərlərin müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı:

“Bayram günü” mahnısı

“Sülh marşı” mahnısı

9-cu dərş
Dərsin mövzusu: “AZƏRBAYCAN XALQ RƏQSLƏRİ”

Məzmun standartları: 1.2.1.; 2.1.1.; 3.1.1.
İnteqrasiya: F.t. 3.1.2..

MƏQSƏD: Janrları müqayisə edir; musiqi əsərlərinin emosional məzmununu onun mövzusu ilə əlaqələndirir.

İş üsulu:

Beyin həmləsi, diskussiya, rəsm assosiasiyası

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün “Naz eləmə” Azərbaycan xalq rəqsi səsləndirilir. Daha sonra müəllim Azərbaycan xalq rəqsləri haqqında məlumat verir.

Tədqiqat sualı

– Rəqs mahnı yaranmasına təsir göstərə bilərmə?

2. Tədqiqatın aparılması

Sınıf qruplara bölünür. Hər iki qrupa müxtəlif xarakterli rəqs təsvirləri olan iş vərəqləri paylanılır.

Tapşırıq: Verilmiş şəkillərə uyğun rəqsləri yada salmaq və seçimi əsaslandırmaq.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Rəqslərin müxtəlif olmaları dəqiqləşdirilir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Rəqslərin müxtəlifliyi onların məzmunundan asılıdır.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Rəqs janrından yalnız rəqs etmək üçün deyil, eyni zamanda mahnılarda da istifadə etmək mümkündür. Bəstəkar Cahangir Cahangirovun və şair Mirmehdi Seyidzadənin “Mahnı və rəqs” mahnısı öyrədilir.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

- Bu gün biz rəqslərin mahnı janrının yaranmasına təsirini öyrənməyə çalışdıq.
- Buna necə nail olduq?
- Dərs prosesində hansı rəqs xarakterli musiqi nümunələrini dinlədik?
- Bu əsərlərin müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı:

“Naz eləmə” Azərbaycan xalq rəqsi

“Mahnı və rəqs” mahnısı

10-cu dər Dərsin mövzusu: “RİTMSİZ MUSİQİ YOXDUR”

Məzmun standartları: 1.2.2.; 2.1.2.; 3.3.2.

İntegrasiya: F.t. 3.1.1.

9

Ritmsiz musiqi yoxdur

Bütün canlıların və cansızların həyatında ritm olduğu kimi, musiqidə də müxtəlif ritmlər var.

Nəlbəki
Azərbaycan xalq rəqsi

RİTM – müəyyən zaman daxilində müxtəlif ölçülü səslərin ardıcıl səslənməsidir.

"Nəlbəki" rəqsini qızlar ifa edir. İfa zamanı əllərin 3-cü barmağına üskük taxılır. Rəqs üsküyə nəlbəkiyə toxundurmaqla ifa edilir.

22

9

Nağara

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun, sözləri Abdulla Şaiqindir.

I

Nağaranı çalırım,
Dum-bolo-bom, dum-bolo-bom.
Hər yana səs salıram,
Dum-bolo-bom, dum-bolo-bom.
Hansı nağara çalır,
Dum-bolo-bom, dum-bolo-bom.
Hər yana o, səs salır,
Dum-bolo-bom, dum-bolo-bom.

Nağarat:
Bax, böyük nağara çalır,
Dum-bolo-bom, dum-bolo-bom.
Dom-dom-dom.
Balaca nağara çalır,
Dum-bolo-bom, dum-bolo-bom.
Dom-dom-dom.

Sual və tapşırıqlar

1. Musiqidə ritm nədir?
2. "Nəlbəki" rəqsi hansı xalqa məxsusdur?
3. "Nağara" mahnısında nağaranın səsi hansı sözlərlə ifadə olunur?

23

MƏQSƏD: Musiqi əsərləri nümunəsində müxtəlif ritmləri fərqləndirir.

İş üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya, modelləşdirmə

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Müəllim problem vəziyyəti yaratmaq üçün hər hansı bir zərb alətində “Nəlbəki” Azərbaycan xalq rəqsini səsləndirir və şagirdlərə belə sualla müraciət edir:

– Uşaqlar, xalq rəqslərinin melodiyasında olan hansı rəqsləri tanıyırsınız?

Uşaqların yadlarına saldıqları mahnılar müəllimin köməyi ilə “la” hecası ilə oxunulur. Bundan sonra müəllim qeyd edir ki, insanın həyatı ritmlə əlaqədardır. Bizi əhatə edən aləm, kosmos, okean, dənizlər və çaylarda da ritmlər var. Bu söhbətlər şəkilləri göstərməklə baş verir.

Şagirdlər suala cavab verdikdən sonra tədqiqat sualı qoyulur.

Tədqiqat sualı

– Musiqidə vurğular nə üçündür?

2. Tədqiqatın aparılması

Fərdi iş

Tapşırıq: “Nəlbəki” rəqsi marş olsaydı, onun xarakteri necə olardı?

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Rəqslərdə ritm və ölçü anlayışları dəqiqləşdirilir. Bununla əlaqədar adları qeyd olunan musiqi nümunələri səsləndirilir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Müxtəlif musiqi nümunələrin ritmləri də müxtəlif olur.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi bəstəkar Oqtay Zülfüqarova, sözləri Abdulla Şaiqə məxsus olan “Nağara” mahnısı öyrədilir.

Tapşırıq: Mahnının ritminə uyğun olaraq əl çalmaq

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

Bu gün biz həyatımızda böyük rol oynayan ritm haqqında suala cavab verməyə çalışdıq. Bunun üçün hansı musiqi nümunələrindən istifadə etdik?

Musiqi repertuarı:

“Nağara” mahnısı

“Nəlbəki” rəqsi

11-ci dərs

“KİÇİK SUMMATİV QİYMƏTLƏNDİRMƏ”

Bu dərsdə 6–10-cu dərslərdən sonra şagirdlərin mövzuları necə mənimsədikləri “Tapşırıqlar və dərəcələr” adlı cədvəl vasitəsilə yoxlanılır.

III BÖLMƏ QIZILI PAYIZ

12-ci dər

Dərsin mövzusu: “TƏBİƏT VƏ MUSIQI”

Məzmun standartları: 1.1.1.; 2.1.3.; 3.1.1.

İntegrasiya: Riy. 2.1.3.

10

Təbiət və musiqi

Təbiətdə 4 fəsil var: payız, qış, yaz, yay. Şairlər bu fəsillər haqqında şeirlər yazıb, bəstəkarlar isə bu şeirlərə mahnılar bəstələyib.

Payız
Musiqisi Rəşid Şəfqin,
sözləri Əjdər Ağayevindir.

bütöv not = **bütöv alma**

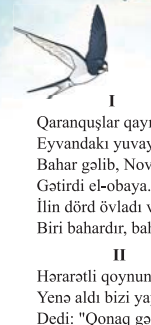
yarım not = **yarıya bölünmüş alma**

çarək not = **4 yerə bölünmüş alma**

səkkizlik not = **8 yerə bölünmüş alma**

26

10

Fəsillər

Musiqisi Məryəm Əlibaylinin,
sözləri Sevinə Nuruqızıdır.

I
Qaranquşlar qayıtdı
Eyvandaqı yuvaya.
Bahar gəlib, Novruzu
Gətirdi el-obaya.
İlin dörd övladı var,
Biri bahardır, bahar.

II
Hərərətli qoynuna
Yenə aldı bizi yay.
Dedi: "Qonaq gəlmişəm,
Qalacağam düz üç ay".
İlin dörd övladı var,
Yayda kefim kök olar.

III
Payız gəldi, yarpaqlar
Oldu qızılı-sarı.
Dərildi bağçaların,
Bağların dadlı barı.
İlin dörd övladı var,
Payızda yağış yağar.

IV
Qondu qar dənələri
Kirpiyimə, qaşım.
İsti əlcək geyindim,
Papaq qoydum başıma.
İlin dörd övladı var,
Qışda boran, qar olar.

Sual və tapşırıqlar

1. 1 bütöv not neçə yarım nota bərabərdir?
2. 1 bütöv notda neçə çarək not yerləşir?
3. Neçə səkkizlik not 1 bütöv nota bərabərdir?

27

MƏQSƏD: Təbiətdə olan 4 fəsildən (payız, qış, yaz, yay) danışmaq. Payız fəsli və onun sonuna az qalması haqqında, bu fəslin xüsusiyyətləri haqqında məlumat vermək.

İş üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya, Venn diaqramı

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Təbiətin fəsillərindən biri olan payızda havaların soyuması, yağışın yağması, küləklərin əsməsi, ağacların yarpaqlarının saralıb tökülməsi haqqında qısa və aydın məlumatlar verdikdən sonra bəstəkar Rəşid Şəfqin şair Əjdər Ağayevin sözlərinə bəstələdiyi “Payız” mahnısı səsləndirilir və uşaqlara belə sualla müraciət edilir.

– Uşaqlar, “Payız” mahnısının xarakteri necə idi? Şən, yoxsa qəmli?

– Payızda quşlar qatar-qatar hara uçub gedir?

Şagirdlər sualları cavablandırırlar.

Tədqiqat sualı

– Payızda təbiətdə nələr baş verir?

2. Tədqiqatın aparılması

Sınıf 2 qrupa bölünür. I qrup payızda təbiətdə baş verən hadisələrdən, II qrup quşların nə etdiyindən danışır.

Tapşırıq: “Payız” fəslinə aid şəkillər çəkmək

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Payız fəslində ağaclar yarpaqlarını tökdüyü, soyuq havalar başladığı, quşlar yuvalarını tərk edib isti ölkələrə köçdükləri üçün “Payız” mahnısının xarakteri də qəmlidir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

“Payız” mahnısının xarakteri eyniadlı fəslin xüsusiyyətlərindən, məzmunundan asılıdır.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi Məryəm Əlibəyliyə, sözləri Sevinc Nuruqızına məxsus olan “Fəsillər” mahnısı öyrədilir.

Tapşırıq. Mahnının ritminə uyğun olaraq əl çalmaq.

Bu dərsdə eyni zamanda bütöv, yarım, çərək və səkkizlik notlarla, alma meyvəsinin şəkillərindən istifadə etməklə məlumatlar verilir.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir.

– Bu gün biz fəsillər haqqında məlumat aldıq. Buna necə nail olduq?

Musiqi repertuarı:

“Payız” mahnısı

“Fəsillər” mahnısı

13-cü dər Dərsin mövzusu: “CAN NƏNƏ, BİR NAĞIL DE”

Məzmun standartları: 1.2.1.; 2.1.3.; 3.1.1.

İnteqrasiya: A.d. 1.2.1.; H.b. 3.2.1.

11

Can nənə, bir nağıl de

"Göyçək Fatma"
nağılını uşaqlar çox sevirlər.
Nağılın baş qəhrəmanı
Göyçək Fatma çox ağıllı
və zəhmətsevər qızıdır.

Göyçək Fatma obrazını
bəstəkar Oqtay Rəcəbov
"Göyçək Fatma" nağıl-
operasında təsvir edib.
Operanın mətnini şair
Mirvarid Dilbazi yazıb.

 Göyçək Fatma
Nağıl-operasından Fatmanın mahnısı

28

11

Nənəm nağıl danışır

*Musiqisi Sevdə İbrahimovanın,
sözləri Nəbi Xəzrinindir.*

I

Bir sevinc var hər üzdə,
Nənəm nağıl danışır.
Uzanmışıq qum üstə,
Nənəm nağıl danışır.

II

Söyüd başını əyir,
İyda üzümə dəyir.
Çinar susub dinləyir,
Nənəm nağıl danışır.

III

Bax, ulduzlar göz vurur,
Ay başım üstə durur.
Onlar da sanki duyur,
Nənəm nağıl danışır.

Sual və tapşırıqlar

- "Göyçək Fatma" nağıl-operası hansı xalq nağılı əsasında yazılıb?
- YouTube üzərindən "Göyçək Fatma" nağıl-operasını dinləyin. Axtarış üçün açar sözlər: Oqtay Rəcəbov, "Göyçək Fatma", nağıl-opera.

29

MƏQSƏD: Melodiya və intonasiya haqqında biliklər möhkəmləndirilir.
Müxtəlif intonasiyaları fərqləndirir.

İş üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya, rəsm assosiasiyası

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün Oqtay Rəcəbovun “Göyçək Fatma” nağıl-operası əsasında çəkilmiş cizgi filmindən “Fatmanın mahnısı” səhnəsi şagirdlərin diqqətinə çatdırılır və uşaqlara suallar verilir:

- Uşaqlar, siz “Göyçək Fatma” nağılını bilirsinizmi?
- “Göyçək Fatma” cizgi nağıl-operasını televizorda görmüsünüzmü?

Uşaqlar bu suallar haqqında bildikləri cavabları verirlər.

Tədqiqat sualı:

“Göyçək Fatmanın mahnısı”nın xarakteri qəmlidir, yoxsa şən?

2. Tədqiqatın aparılması.

“Göyçək Fatma”nın mahnısı bir daha səsləndirilir. Sınıf qruplara bölünür. I qrup Fatmanın mahnısının melodiyaşının şən, II qrup isə qəmli intonasiyaya malik olduğunu deyir. Uşaqların əksəriyyəti mahnının şən xarakterə malik olduğunu söyləyir.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Hər bir musiqi əsərinin məzmununa uyğun xarakteri olur.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Yazılı nitqdə olduğu kimi, musiqidə də ifadə vasitələri olur ki, bu da musiqinin müxtəlif xarakterli olmasına səbəb olur.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Sevda İbrahimovanın Nəbi Xəzrinin sözlərinə bəstələdiyi “Nənəm nağıl danışır” mahnısı öyrədilir.

Tapşırıq: mahnının xarakterini müəyyənləşdirin.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz iki musiqi nümunəsi vasitəsilə musiqidə müxtəlif əhvali-ruhiyyəli, xarakterli melodiyların olduğunu müəyyənləşdirdik. Bunun üçün hansı musiqi əsərlərindən istifadə etdik və onların müəlliflərinin adları nədir?

Musiqi repertuarı

“Göyçək Fatma” nağıl-operasından Fatmanın mahnısı

“Nənəm nağıl danışır” mahnısı

14-cü dərs
Dərsin mövzusu: “QIŞ GƏLİBDİR, QIŞ GƏLİB”

Məzmun standartları: 1.1.3.; 2.1.1.; 3.2.2.

İnteqrasiya: H.b. 1.4.2.

12

 **Qış gəlibdir,
qış gəlib**

Mahnılarda qış fəslinin obrazını yaratmaq üçün küləyin, tufanın səsini, qarın, şaxtanın, soyuğun görüntüsünü canlandırmaq lazımdır. Bunları etmək üçün bəstəkarın köməyinə musiqi ifadə vasitələri gəlir.

 Qış mahnısı
Musiqisi Əfsər Cavanşirovun,
sözləri Tofiq Mütəllibovundur.

30

12

 Qar rəngi, duman rəngi
Musiqisi Reyhan Hacıadənin,
sözləri Ülvi Hisslərindir.

Göydən yerə qar yağır,
Süd kimi ağ rəngi var.
Yağış suyu rəngsizdir.
Sərin mehlər səssizdir.
Külək tozu qaldırır,
Vıyılıtlı səsi var.
Göy qurşağı çıxanda
Düz yeddi rəngə çalar.
Qışda qar, yazda bar } *qışda*
Olar duman gələndə.

Sual və tapşırıqlar

1. "Qış mahnısı"nda qış fəslə necə təsvir olunub?
2. Qış fəslinin rəngləri hansı mahnının adında öz əksini tapıb?

31

MƏQSƏD: Qış fəslində uşaqların qarın yağmasından sevinc hisslərinin musiqidə özünü necə göstərməsini aydınlaşdırmaq.

İş üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya, rəsm assosiasiyası

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün müəllim uşaqlara belə müraciət edir:

– Uşaqlar, qarın yağması hansı bayramın gəlməyindən xəbər verir?

– Adətən, yeni ildə insanları kim təbrik edir?

Uşaqlar yeni il bayramı və Şaxta baba haqqında öz fikirlərini söyləyirlər.

– Uşaqlar, gəlin, bəstəkar Əfsər Cavanşirovun şair Tofiq Mütəllibovun sözlərinə yazdığı “Qış mahnısı”nı dinləyək.

Mahnı dinləndikdən sonra lövhədən qış fəslinə uyğun şəkillər asılır və müəllim şagirdlərə mahnının xarakterinin, məzmununun nədən ibarət olduğu haqqında fikir söyləməyi tapşırır. Şagirdlər mahnının melodiyaşının şən, rəqs xarakterində olması və mahnının sözlərində uşaqların qarın yağmasına sevinməklərinin əks olunduğunu söyləyirlər.

Tədqiqat sualı

– Uşaqlar, eşitdiyiniz mahnı hansı musiqi janrına uyğundur?

2. Tədqiqatın aparılması

Sinif qruplara bölünür:

I qrupa uşaqların qartopu oynadıqları, II qrupa uşaqların xizək sürdükləri, III qrupa isə oyuncaqların rəqsi olduğu şəkillər paylanır.

Tapşırıq: Verilmiş şəkillərə uyğun rəqs və mahnıları yada salmaq və onları əsaslandırmaq.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Rəqslərin müxtəlif olması dəqiqləşdirilir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Rəqslərin müxtəlifliyi onların məzmunundan asılı olaraq dəyişir.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi Reyhan Hacızadəyə, sözləri Ülvi Hisslərə aid olan “Qar rəngi, duman rəngi” mahnısı öyrədilir.

Tapşırıq: Dinlənən mahnının xarakterini və janrını müəyyənləşdirmək.

Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz mahnı-rəqs kimi bir musiqi janrı ilə tanış olduq. Buna necə nail olduq və hansı musiqi nümunələrindən istifadə etdik?

Musiqi repertuarı:

“Qış mahnısı”

“Qar rəngi, duman rəngi” mahnısı

15-ci dərs

Dərsin mövzusu: "GƏZİNTİ"

Məzmun standartları: 1.2.1.; 2.1.3.; 3.1.1.

İntegrasiya: A.d. 1.2.1.; H.b. 3.2.1.

MƏQSƏD: Uşaqların dərslikdə göstərilmiş hərəkətlərini ayırd edərək, onlara uyğun musiqi ilə hərəkət etməyi öyrənmək.

İş üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün şəkildə göstərilən kuklaların etdikləri hərəkətlərə uyğun zərb alətlərində müxtəlif tempi ritmlər səsləndirilir.

Sonra şagirdlərə müraciət edilir:

– Dinlədiyiniz ritm nümunələri şəkildəki hərəkət növlərinə uyğun gəlirmi?

Şagirdlər suala mümkün cavabları verirlər. Bundan sonra müəllimin köməyi ilə uşaqlar zərb alətlərində eşitdikləri musiqiyə uyğun ritmlər çalılar.

Tədqiqat sualı

– Hansı hərəkət növlərinin adlarını deyə bilərsiniz?

Sınıf oğlanlar və qızlar olmaqla 2 qrupa bölünür.

Oğlanlar şəkildəki oğlanların, qızlar isə qızların hərəkətlərinin adlarını söyləyirlər.

2. Tədqiqatın aparılması

Müəllim dərsin əvvəlində səsləndirdiyi musiqi nümunələrini təkrar olaraq səsləndirir və 2 qrupa bölünmüş şagirdlər musiqilərə uyğun yerlərində hərəkət edirlər.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Səslənən musiqilərin hansı janra aid olduğu müəyyənləşdirilir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Hər bir hərəkət növlərinə uyğun xarakterli musiqi nümunələri var.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi bəstəkar Oqtay Zülfüqarova, sözləri şair Teymur Elçinə aid olan “İdman” mahnısı öyrədilir.

Tapşırıq:

1. Mahnının ritmini zərb alətlərində tutmaq
2. Mahnının ritminə uyğun yerində addımlamaq

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz insanın müxtəlif hərəkətlərinə uyğun musiqi əsərlərini müəyyənləşdirdik.

Bunun üçün hansı musiqi nümunələrindən istifadə etdik? Bu əsərlərin müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı:

“İdman” mahnısı

Zərb alətlərində müxtəlif ritmlər

16-cı dərs

KİÇİK SUMMATİV QIYMƏTLƏNDİRMƏ

Bu dərsdə 12–15-ci dərslərdən sonra şagirdlərin mövzuları necə mənimsədikləri “Tapşırıqlar və dərəcələr” adlı cədvəl vasitəsilə yoxlanılır.

Musiqi notlarını tanıyaq
Tövsiyə olunur

Mobil tətbiqdən bu ardıcılıqla daxil olub, əsas musiqi notlarını səsləndirək.

1. Play Market → 2. Piano Pink Master → 3. [Screenshot of the app interface]

– kaman açarı – bas açarı

Do Re Mi Fa Sol Lya Si

1 2 3 4 5 6 7

Sual və tapşırıqlar

1. Musiqidə neçə əsas not var?
2. Mobil tətbiqə daxil olun. Not sətirlərindəki notları çalın və səsli ifa edin.

33

“MUSIQİ NOTLARINI TANIYAQ”

(tövsiyə olunur)

Müəllim İnternet üzərindən əlində olan hər hansı bir cihaz vasitəsi ilə (telefon) mobil tətbiqə daxil olaraq dərslikdə verilmiş ardıcılıqla proqramı yükləyir, şagirdlərə yeddi əsas musiqi səsinin not yazısını və səslənməsini əyani göstərir. Şagirdlər notları adları ilə səsləndirərək ifa edirlər.

17-ci dərs

SİNİF KONSERTİ

Birinci yarımda öyrədilən bütün mahnılardan ibarət sinif daxilində konsert

IV BÖLMƏ İFADƏLİ MUSİQİ ALƏMİ

18-ci dərs

Dərsin mövzusu: “AZƏRBAYCAN XALQ ÇALĞI ALƏTLƏRİ”

Məzmun standartları: 1.2.2.; 2.1.1.; 3.1.1.

İntegrasiya: A.d. 1.2.1.

15

Azərbaycan xalq çalğı alətləri

TAR
Simli alətdir, mizrabla çalınır.

DƏF
Zərb alətidir, əllə vurularaq çalınır.

KAMANÇA
Simli alətdir, kamanla çalınır.

Tar, kamança, dəf alətində çalınan musiqi nümunələri

36

15

Tarımın mahnıları
Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun, sözləri Hikmət Ziyaindir.

I

Eyvanda tar çalırım, balam, bala-bala-bam,
Bağçaya səs salıram, balam, bala-bala-bam.
Tarı quşlar dinləyir, balam, bala-bala-bam,
Qaranquşlar dinləyir, balam, bala-bala-bam.

II

Tellər dinir, danışır, balam, bala-bala-bam,
Sevincim aşır-daşır, balam, bala-bala-bam.
Oynayır dost, yoldaşım, balam, bala-bala-bam,
Kiçik bacım, qardaşım, balam, bala-bala-bam.

Sual və tapşırıqlar

1. Kamança nə ilə çalınır?
2. Tar nə ilə çalınır?
3. Mizrabla çalınan daha hansı musiqi alətini tanıyırsınız?

37

MƏQSƏD: Azərbaycan xalq musiqi alətlərini tembrinə görə fərqləndirir.

İş üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya, müqayisə

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyət yaratmaq üçün müəllim şagirdlərdən soruşur:

– Uşaqlar, dərslikdə şəkilləri göstərilən Azərbaycan xalq çalğı alətlərini tanıyırsınız mı?

Şagirdlər müxtəlif cavablar verir.

Tədqiqat sualı

– Gördüyünüz və adlarını bildiyiniz Azərbaycan xalq çalğı alətləri bir-birindən necə fərqlənir?

2. Tədqiqatın aparılması

Tar, kamança, dəf alətlərində ifa olunan musiqi nümunələri dinlənir və tədqiqat sualı qoyulur.

Tapşırıq:

Fərdi iş. Tanıdığınız Azərbaycan xalq çalğı alətlərini qruplara bölərək adlarını qeyd edin

(simli alətlər qrupu, zərb alətləri qrupu).

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Şəkillərdəki Azərbaycan xalq çalğı alətlərinin tembrləri, musiqi alətlərinin səslənmələri bir-birindən fərqlənir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Müxtəlif Azərbaycan xalq musiqi alətləri səslənmələrinə görə bir-birindən fərqlənir ki, buna da tembr deyilir və onları 7 müxtəlif rənglə müqayisə edirlər.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Bəstəkar Oqtay Zülfüqarovun şair Hikmət Ziyanın sözlərinə bəstələdiyi “Tarımın mahnıları” mahnısı öyrədilir.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz müxtəlif Azərbaycan çalğı alətlərinin səslənmələrinin bir-birindən fərqli olduğunu aydınlaşdırdıq.

Bunun üçün hansı musiqi əsərlərindən istifadə etdik?

Musiqi repertuarı

“Tarımın mahnıları” mahnısı

Tar, kamança, dəf alətində ifa olunan musiqi nümunələri

19-cu dərs

Dərsin mövzusu: “MUSİQİDƏ İKİ LAD”

Məzmun standartları: 1.2.3.; 2.1.1.; 3.3.1.

İntegrasiya: A.d. 2.1.2.

16

Musiqidə iki lad

Major və Minor
(Nağıl)

Biri var idi, biri yox idi. Yer üzündə əbədi qarlar və buzlar ölkəsi var idi. Bu ölkədə bəstəkarlar kədərli musiqi yazır, uşaqlar kədərli nəğmələr oxuyurdular. İnsanlar sevinməz, acı göz yaşları axırdı. Göz yaşları üst-üstə yığılar, donar, sonra parçalanıb böyük buz dağları şəklində okeanı səyahətə çıxardılar. Məhnlərə kədərli ahəng verən cılız, alçaqboylu, qaraqabaq Minor özünü bu işdə günahkar hiss edər, heç kimlə danışmaz, gülməzdi. Günlərin bir günü Minor ölkədən getmək qərarına gəldi:

– Qoy insanlar xoşbəxt yaşasın, şən nəğmələr oxusunlar.
Minor buz dağlarından birinin üstünə çıxıb sürətlə bu diyardan uzaqlaşdı. Bərk külək əsir, ətrafda dalğalar şahə qalxırdı.
...Qəfildən günəş çıxdı, külək kəsdi, okean sakitləşdi. Sonra mavi suların qoynunda bir qayıq peyda oldu. Qayıqdan ətrafa şən musiqi yayıldı. Minor boylandı:

– Ey, şən kimənsən?
Qayıqdakı hündürboylu, şən səslə və yüksək əhvali-ruhiyyəli oğlan diləndi:

– Mən Majoram.
Minor həyəcanlandı:
– Dayan, Major, getmə! Şən bizim ölkəyə çox lazımsan. Əbədi qarlar və buzlaqlar ölkəsinə.
Major gülümsədi:
– Harada insanlara lazımsansa, ora getməyə həmişə hazıram. Dostum, tullan qayığa, birlikdə gedək.
...Günlər keçdi. Buzlar ölkəsinə bahar gəldi. Ağaclar çiçəklədi, quşlar şən nəğmə oxudu. Bu ölkənin insanları ilk dəfə idi ki, baharı gördülər. Onlar sevinir və deyirdilər:
— Yaşasın iki dost: Major və Minor! Biz sizi çox sevirik!

Sevinc Nuruqızı

LAD – müxtəlif musiqi səslərinin qarşılıqlı əlaqə sistemidir.

38

16

Bunu da bilin
Major ladında yazılmış mahnılar, adətən, şən, minor ladında yazılan mahnılar isə qəmli səslənir.

"Şən mahnı" və "Qəmli mahnı"
Musa Mirzəyev (fortepiano əsəri)

Qırmızı şar
Musiqisi Ağabacı Rzayevanın, sözləri Cahangir Məmmədovundur.

I
Böyük qardaşım mənə
Bir şar aldı hədiyyə.
Üstünə ulduz çəkib,
Onu uçurdum göyə.

Nəqərat:
Şarım qalxdı havaya,
Salam apardı Aya.

II
Şarım uçdu, hey uçdu,
Bəpbalaca göründü.
Göyün lap ortasında
Ağ dumana büründü.

Nəqərat:

III
Radionu qururam
Oyananda hər səhər.
Görən, nə vaxt şarımın
Verəcəklər bir xəbər.

Sual və tapşırıqlar
 1. Major ladında yazılmış mahnılar hansı xarakterli olur?
 2. Minor ladında yazılmış mahnılar hansı xarakterli olur?

39

MƏQSƏD: Major və minor ladlarını fərqləndirir;

Qeyd olunan laddlarda yazılmış musiqi nümunələrinin xarakterini müəyyənləşdirir.

İş üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya, tapmaca

Dərsin mərhələləri

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün lövhədən (>) böyük və (<) kiçik riyazi işarələri bir sırada, kiçik heyvanların təsviri olan digər plakat ikinci sırada asılır.

Sinfə müraciət olunur:

– Uşaqlar, bu plakatları müqayisə edin. Onların oxşar və fərqli cəhətləri nədir?

Şagirdlər fikirlərini söyləyirlər.

Lövhədən “Major” və “Minor” adlanan plakatlar asılır və Sevinc Nuruqızının “Major və Minor” nağılı səsləndirilir.

– Uşaqlar, Sevinc Nuruqızının “Major və Minor” nağılında Major buzlaqlar ölkəsinə qayıtdıqdan sonra baharın gəlməsi nə ilə izah olunur?

Şagirdlər suala mümkün cavabları verirlər.

Tədqiqat sualı

– Major və minor ladlarında yazılmış musiqiləri necə fərqləndirmək olar?

2. Tədqiqatın aparılması

Bəstəkar Musa Mirzəyevin “Şən mahnı”, “Qəmli mahnı” fortepiano pyesləri səsləndirilir. Qruplara iş vərəqləri və rəngli flomasterlər paylanılır.

Tapşırıq: Dinlənən musiqi nümunələrinin xarakterinə görə ladlarını müəyyənləşdirmək.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Minor və major ladlarında eşitdikləri musiqi nümunələrini yada salır.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Major ladında yazılmış musiqi nümunələri, əsasən şən, minor ladında yazılmışlar isə qəmli olurlar.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi Ağabacı Rzayevaya, sözləri Cahangir Məmmədova aid olan “Qırmızı şar” mahnısı öyrədilir.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz “major” və “minor” ladlarını və onlara uyğun musiqi nümunələrini fərqləndirməyə çalışdıq. Bunu necə etdik?

– Musiqi nümunələrinin müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı:

“Şən mahnı”, “Qəmli mahnı” fortepiano əsəri

“Qırmızı şar” mahnısı

20-ci dərs

Dərsin mövzusu: "LAYLALAR"

Məzmun standartları: 1.1.3.; 2.1.1.; 3.3.2.

İntegrasiya: H.b. 2.1.3.

17

Laylalar

Körpənin ilk eşitdiyi melodiya ana laylastır.
Ananın öz körpəsinin beşiyi başında oxuduğu mahnılara "Layla", "Ninni", "Oxşama" deyilir. Bu mahnılar həzin musiqi nümunəsidir.

Laylay
Fikrət Əmirov
(fortepiano pyesi)

40

17

Laylay

Azərbaycan xalq mahnısı

I
Laylay, balam, yatasan,
Qızılgülə batasan.
Gül yastığın içində
Şirin yuxu tapasan.

Nəqərat:
Laylay, laylay, a laylay,
Körpə balam, a laylay.

II
Laylay, beşiyim, laylay
Evim-əşiyim, laylay.
Sən get şirin yuxuya,
Çəkim keşiyin, laylay.

Nəqərat:
Laylay, laylay, a laylay,
Körpə balam, a laylay.

Sual və tapşırıqlar

1. Körpənin ilk eşitdiyi melodiya necə adlanır?
2. "Laylay" mahnısında ana körpəsinə əzizləmək üçün hansı sözlərdən istifadə edir?
3. Fikrət Əmirovun "Laylay" fortepiano pyesi ilə "Laylay" Azərbaycan xalq mahnısının hansı oxşar cəhətləri var?

41

MƏQSƏD: Mahnı janrına aid olan "laylalar" haqqında biliklər vermək.

İş üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya, rəsm assosiasiyası, müqayisə

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün dərslikdə Ayın üstündə uyuyan körpə şəkli olan təsvir uşaqların diqqətinə çatdırılır. Sinfə müraciət olunur:

– Uşaqlar, analarınız gecə sizi yatızdırmaq üçün nə edirlər?

Şagirdlər müxtəlif cavablar verirlər.

Tədqiqat sualı

– Bu mahnılar necə adlanır?

2. Tədqiqatın aparılması

Musiqisi bəstəkar Fikrət Əmirova məxsus olan "Laylay" fortepiano pyesi səsləndirilir.

Tapşırıq: Uşaqlar, dinlədiyiniz musiqinin xarakteri necədir? "Qəmli", "şən", "sakit", yoxsa "həyəcanlı?"

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Müzakirə zamanı müəllim uşaqlara aydınlaşdırır ki, körpələrin ilk eşitdikləri mahnı “laylay” adlanır. Belə mahnılar layla, ninni, oxşama da adlanır və həzin melodiya kimi səslənir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

“Laylalar” anaların körpələrini yatırtmaq üçün oxuduqları həzin mahnılara deyilir.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

“Laylay” Azərbaycan xalq mahnısı sözləri ilə birlikdə öyrədilir. Uşaqlara aydınlaşdırılır ki, bu mahnı bənd və nəqəratdan ibarətdir və nəqəratın sözləri bəndin sözlərindən fərqli olaraq dəyişmir.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

- Bu gün biz mahnılara aid olan “Laylay”la tanış olduq. Buna necə nail olduq?
- Sualın cavabını tapmaq üçün hansı musiqi əsərlərindən istifadə etdik və onların müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı:

“Laylay” fortepiano pyesi

“Laylay” (Azərbaycan xalq mahnısı)

21-ci dərs
Dərsin mövzusu: “ƏZİZ ANA, ŞİRİNSÖZLÜ ANA”

Məzmun standartları: 1.2.3.; 2.1.2.; 3.2.2.

İntegrasiya: H.b. 2.1.3.

18

Əziz ana, şirinsözlü ana

Biz ana laylası ilə böyüyürük.
Sonra isə özümüz analarımıza mahnılar həsr
edirik. Bu mahnılar onlara olan
sevgimizdən yaranır.

Ana
Musiqisi Cahangir Cahangirovun,
sözləri İslam Səfərlinin.

42

18

Anacan

Musiqisi Rəşid Şəfqin,
sözləri Rəfiq Zəkərin.

I
Gün çıxdı, güldü göylər,
Nur yayıldı aləmə.
Çünki biz şən-lənirik,
Dilimizdə bu nəğmə.

Nəqərat:
Deyirik hamımız: "Anacan",
Sevimli mahnımız anacan.

II
Quş uçdu yuvasından,
Səsi düşdü aləmə.
Çünki biz şən-lənirik,
Dilimizdə bu nəğmə.

Nəqərat:
Deyirik hamımız: "Anacan",
Sevimli mahnımız anacan.

Sual və tapşırıqlar

1. "Ana" və "Anacan" mahnıları arasında oxşar cəhətlər hansılardır?
2. Anaya həsr olunmuş daha hansı mahnıları tanıyırsınız?

43

MƏQSƏD: Musiqi əsərlərində ana surətinin əks olunması üçün musiqi ifadə vasitələrini təyin edir.

İş üsulu: Beyin həmləsi, müzakirə

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün bəstəkar Cahangir Cahangirovun şair İslam Səfərlinin sözlərinə yazdığı və Rəşid Behbudovun ifasında “Ana” mahnısının videosu göstərilir.

Tədqiqat sualı

– Eşitdiyiniz mahnı kimə həsr olunub?

2. Tədqiqatın aparılması

Mahnının şən, qəmli, həzin, həyəcanlı olması ilə əlaqədar fikir mübadiləsi edilir.

Tapşırıq: “Ana” mahnısının sözləri ilə melodiyası arasında xaraktercə uyğunluq olduğu haqqında fikir söyləyin.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Qarşıdan gələn “Qadınlar bayramı” haqqında məlumat verilir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Mahnının sözləri və melodiyası həzin əhvali-ruhiyyəlidir.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Bəstəkar Rəşid Şəfəqin şair Rəfiq Zəkanın sözlərinə bəstələdiyi “Anacan” mahnısı öyrədilir.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

- Bu gün biz analara həsr olunmuş bir mahnını öyrəndik.
- Bunun üçün hansı musiqi nümunəsindən istifadə etdik və onun müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı:

“Ana” mahnısı

“Anacan” mahnısı

22-ci dərs

KİÇİK SUMMATİV QİYMƏTLƏNDİRMƏ

Bu dərsdə 18–21-ci dərslərdən sonra şagirdlərin mövzuları necə mənimsədikləri “Tapşırıqlar və dərəcələr” adlı cədvəl vasitəsilə yoxlanılır.

V BÖLMƏ AXAR SULAR AŞIB-DAŞIR

23-cü dərs Dərsin mövzusu: “ÇİÇƏKLİ YAZ”

Məzmun standartları: 1.1.1.; 2.1.3.; 3.2.2.

İntegrasiya: T.i. 3.1.1.

19

Çiçəkli yaz

Yaz təbiət səsləri ilə zəngin fəsildir. Dağlardakı qarların əriməsi nəticəsində sürətlə axan çayların səsi, quşların nəğməsi musiqi melodiyasına bənzəyir.

Bəstəkarlar 4 fəsil haqqında şən nəğmələr yazırlar.

Mən baharın qızıyam
Musiqisi Ələkbər Tağıyevin,
sözləri Zivər Ağayevanın.

46

19

Qaranquş

Musiqisi Ağabacı Rzayevanın,
sözləri Teymur Elçinindir.

I
Sən gələndə, qaranquş,
Bu yerlərə yaz gəlir.
Dalınca qatar-qatar
Durna gəlir, qaz gəlir.
Getmə uzaq, qaranquş,
Sinəsi ağ qaranquş. } 2 dəfə

II
Çox ölkələr keçmişən,
Oxu, nəğmə şirindir.
Dünyada ən gözəl yer
Öz yuvan, öz yerindir.
Xoş gəlmisən, qaranquş,
Qalmışdım nigaran, quş. } 2 dəfə

Sual və tapşırıqlar

1. Hansı çiçəyə "baharın qızı" deyilir?
2. "Qaranquş" və "Mən baharın qızıyam" mahnılarında hansı fəsildən danışılır?

47

MƏQSƏD: Bəstəkarlarımızın yaz fəslə haqqında yazdıqları əsərlərdə istifadə olunan musiqi ifadə vasitələrini müəyyənləşdirir.

İş üsulu: Beyin həmləsi, müzakirə, müqayisə

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün sinfə müraciət edilir:

– Uşaqlar, bu günə kimi biz hansı bayramları qeyd etmişik?

– Qarşıda hansı bayramı gözləyirik?

Şagirdlər sualları cavablandırırlar.

Tədqiqat sualı

– Novruz bayramının atributları hansılardır?

2. Tədqiqatın aparılması

Musiqisi Ələkbər Tağıyevə, sözləri Zivər Ağayevaya aid olan “Mən baharın qızıyam” mahnısı səsləndirilir.

Tapşırıq: Mahnının bəndində və nəqəratın xarakterindəki dəyişikliklər haqqında fikir söyləmək.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Mahnının musiqi ifadə vasitələri müəyyənləşdirilir və xarakterilə əlaqələndirilir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Dinlənən “Mən baharın qızıyam” mahnısını ifadə vasitələrinin köməyiylə təsvir etmək olar.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi Ağabacı Rzayevaya, sözləri Teymur Elçinə aid olan “Qaranquş” mahnısı öyrədilir.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz “Bayram əhvali-ruhiyyəsini musiqidə necə təsvir etmək olar?” sualına cavab verməyə çalışdıq.

Buna necə nail olduq və hansı musiqi əsərlərindən istifadə etdik?

Musiqi repertuarı

“Mən baharın qızıyam” mahnısı

“Qaranquş” mahnısı

24-cü dərs

Dərsin mövzusu: “BAHARI QARŞILAYAQ”

Məzmun standartları: 1.2.3.; 2.1.1.; 3.1.1.

İntegrasiya: H.b. 1.3.1.; F.t. 2.1.1.

20

Bahari qarşılayaq

Bahar dostluq və həmrəylik fəslidir. Onun gəlişi ilə təbiət oyanır. İnsanlar tarlalara çıxır, yer şumlayır, toxum səpir, ağac əkirlər. Əl-ələ verib, yallı gedirlər.

Yallı
Azərbaycan xalq rəqsi

Bahar gəlir
Musiqisi Fikrət Əmirovun, sözləri Zeynal Cabbarzadəninindir.

I
Ayar sular aşır-daşır,
Dağ, dərələr yaşllaşır.
Sevincimiz həddən aşır,
Ay uşaqlar, xoş bahar gəlir.

II
Dağda çoban çalır tütök,
Ot otlayır qoyun, inək.
Əsir şərin-şərin külək,
Ay uşaqlar, xoş bahar gəlir.

Sual və tapşırıqlar
1. "Yallı" rəqsi necə ifa olunur?
2. Bahar fəslinə aid kiçik esse yazın.

48

MƏQSƏD: Bayramlar haqqında olan musiqi əsərlərinin xarakterini müəyyənləşdirmək.

İş üsulu: Beyin həmləsi, müzakirə, müqayisə

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün “Yallı” Azərbaycan xalq rəqsi səsləndirilir.

Bundan sonra şagirdlərə belə sualla müraciət olunur:

– Uşaqlar, rəqsin yaranmasında kimlər iştirak edir?

– Rəqsin xarakteri necədir?

Şagirdlər müxtəlif cavablar verirlər.

Tədqiqat sualı

– Dinlədiyiniz rəqs nəyə həsr olunub və onun xarakteri bayram əhvali-ruhiyyəsinə uyğundurmu?

2. Tədqiqatın aparılması

Yallı rəqsdən bir hissə təkrar səsləndirilir və şagirdlərə rəqsin xarakterinə uyğun hərəkət etmək tapşırılır.

Tapşırıq: Rəqsin xarakterini müəyyənləşdirin və onun rəqs, yoxsa marş janrına

uyğunluğunu göstərin.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Musiqi ifadə vasitələri müəyyənləşdirilir və onun xarakterə uyğunluğu aydınlaşdırılır.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Bu mahnının xarakterini temp və ritm kimi musiqi ifadə vasitələri ilə aydınlaşdırmaq mümkündür.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi Fikrət Əmirova, sözləri Zeynal Cabbarzadəyə aid “Bahar gəlir” mahnısı öyrədilir.

Tapşırıq: Mahnının bənd və nəqəratını ifa etmək.

1. Mahnının xarakterindəki dəyişikliklərlə bağlı öz fikirlərinizi söyləyin.

2. Mahnının bəndi və nəqəratının sözlərindəki fərqi göstərin.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz “Yallı” Azərbaycan xalq rəqsi və “Bahar gəlir” mahnılarında şən əhvali-ruhiyyə yaratmaq üçün bəstəkarın 6/8 metrik ölçüdə, cəld tempdə istifadə etdiyini müəyyənləşdirdik.

– Bunun üçün hansı musiqi nümunələrindən istifadə etdik və bu əsərlərin müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı:

“Yallı” Azərbaycan xalq rəqsi

“Bahar gəlir” mahnısı

25-ci dərs
Dərsin mövzusu: “NOVRUZ BAYRAMI”

Məzmun standartları: 1.1.1.; 2.1.1.; 3.3.2.

İnteqrasiya: T.i. 3.1.1.

MƏQSƏD: Novruz bayramına həsr olunmuş mahnılarda sözlərlə melodiya arasındakı əlaqə müəyyənləşdirilir.

İş üsulu: Beyin həmləsi, müzakirə, müqayisə

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün sinfə müraciət edilir:

– Uşaqlar, “Novruz bayramı” ilin hansı fəslinə aiddir?

– Bayram deyəndə biz nə başa düşürük?

Uşaqlar sualları cavablandırırlar.

Tədqiqat sualı

– Novruz bayramına həsr olunmuş mahnıların xarakteri necə olmalıdır? (Şən, qəmli, yoxsa həyəcanlı?)

2. Tədqiqatın aparılması

“Novruzu” Azərbaycan xalq rəqsi səsləndirilir.

Tapşırıq: Qollarınızı bir-birinizlə birləşdir-məklə musiqinin xarakterinə uyğun rəqs hərəkətləri etmək.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Dinlənən musiqinin şən əhvali-ruhiyyəyə malik olduğu və rəqs xarakteri müəyyənləşdirilir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Bayram musiqisini ifadə vasitələri olan, ritm, temp və melodiyları vasitəsilə aydınlaşdırmaq olar.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Bəstəkar Rəşid Şəfəqin, Sabir Mustafanın sözlərinə yazdığı “Novruz bayramı” mahnısı öyrədilir.

Tapşırıq: 1. Mahnının ritminə uyğun əl çalmaq;

2. Mahnının bəndləri arasında oxşarlığı müəyyənləşdirin.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz bayrama həsr olunmuş musiqi nümunələrinin xarakterini müəyyənləşdirdik.

– Bunun üçün hansı musiqi nümunələri ilə tanış olduq və onların xarakterləri necədir?

Musiqi repertuarı:

“Novruzu” Azərbaycan xalq rəqsi

“Novruz bayramı” mahnısı

26-cı dərs

Dərsin mövzusu: “MƏNİM AZƏRBAYCANIM”

Məzmun standartları: 1.2.1.; 2.1.2.; 3.3.2.

İntegrasiya: H.b. 3.2.2.

22

30 ildən artıqdır ki, Azərbaycanın Qarabağ adlanan ərazisi işğal altında idi. 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan Vətən müharibəsi noyabrın 8-də böyük zəfərlə bitdi. Torpaqlarımız işğaldan azad edildi. 44 gün davam edən qəhrəmanlıq mübarizəsi Vətən tarixinə qızıl hərfərlə yazıldı. Ordumuzu qələbəyə ruhlandıran mahnı və rəqslər zəfərə gedən yolda öz müsbət təsirini göstərdi.

Qarabağ
Musiqisi Cahangir Cahangirovun,
sözləri Rəfiq Zəkayındır.

50

22

Musiqisi Cavanşir Quliyevin,
sözləri Bəxtiyar Vahabzadəndir.

I	II
Bir millətlik, iki dövlət,	Bir ananın iki oğlu,
Eyni arzu, eyni niyyət.	Bir ağacın iki qolu.
Hər ikisi cümhuriyyət,	O da ulu, bu da ulu,
Azərbaycan – Türkiyə.	Azərbaycan – Türkiyə.

Sual və tapşırıqlar

1. "Qarabağ" mahnısında Qarabağın gözəllikləri hansı sözlərlə təsvir olunub?
2. Qarabağ haqqında daha hansı mahnıları eşitmişiniz?
3. "Azərbaycan – Türkiyə" mahnısında iki xalqın dostluğunu ifadə edən misraları səsləndirin.

51

MƏQSƏD: Mahnının xarakterini, onun tempindən, ritmindən asılılığını müəyyənləşdirir.

İş üsulu: Beyin həmləsi, müzakirə, rəsm assosiasiyası

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Bəstəkar Cahangir Cahangirova və şair Rəfiq Zəkaya məxsus olan “Qarabağ” mahnısı səsləndirilir.

Bundan sonra müəllim 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan II Qarabağ savaşının 44 gündən sonra zəfərlə bitdiyi haqqında uşaqlara məlumat verir, həm də dərslərdə verilmiş üçrəngli bayrağın fonunda Azərbaycan əsgərinin şəklinə diqqət yetirməyi məsləhət görür. Müəllim şəkil əsasında məzmunu haqqında şagirdlərə suallar verir.

1. Uşaqlar şəkildə siz nə görürsünüz?
 2. Bizim bayrağımızda hansı rənglər təsvir olunub?
- Uşaqlar öz bildiklərinin əsasında cavablar verirlər.

Tədqiqat sualı

– “Qarabağ” mahnısını dinləyərkən nə hiss edirsiniz?

2. Tədqiqatın aparılması

Fərdi iş

Tapşırıq: “Qarabağ” mahnısının sözlərinə əsasən kiçik esse yazın.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Mahnının musiqisi ilə sözləri arasındakı əlaqə araşdırılır.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Mahnının sözləri ilə musiqisinin xarakteri bir-birinə uyğundur.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi Cavanşir Quliyevə, sözləri Bəxtiyar Vahabzadəyə məxsus “Azərbaycan–Türkiyə” adlanan mahnı öyrədilir.

Tapşırıq: Mahnıda ifadə olunan hisslər haqqında fikir söyləmək.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz Vətənimiz və onun bir hissəsi olan “Qarabağ” haqqında mahnılarla tanış olduq, həm də onların xarakterlərini müəyyənləşdirməyə çalışdıq. Buna necə nail olduq?

– Mövzumuzu aydınlaşdırmaq üçün hansı mahnılardan istifadə etdik və onların müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı:

“Azərbaycan–Türkiyə” mahnısı

“Qarabağ” mahnısı

27-ci dərs

KİÇİK SUMMATİV QİYMƏTLƏNDİRMƏ

Bu dərsdə 23–26-cı dərslərdən sonra şagirdlərin mövzuları necə mənimsədikləri “Tapşırıqlar və dərəcələr” adlı cədvəl vasitəsilə yoxlanılır.

VI BÖLMƏ TEATR ALƏMİ

28-ci dərs

Dərsin mövzusu: "SƏSLƏNƏN ŞƏKİLLƏR"

Məzmun standartları: 1.2.1.; 2.1.3.; 3.1.1.; 3.2.1.

İntegrasiya: T.i. 3.1.1.

23

Səslənən şəkillər

Səkilləri dinlədiyimiz musiqi nümunələri ilə əlaqələndirək.

 Ana Kürüm
Aşiq mahnısı

 Əsgər marşı
Musiqisi Cavanşir Quliyevin, sözləri Əli Kəminindir.

 Brilyant
Azərbaycan xalq rəqsi

 Vətənpərvərlik mahnıları

 Milli rəqslər

54

23

Tapın görək
Musiqisi Oqtay Zülfiqarovun, sözləri Teymur Elçinindir.

I
Bir qutum var mənim,
Hər gün, hər səhər
Hər quranda onu
Çalar, dillənər.

Nəqərat:
Tapın görək nədir,
Nədir bu, uşaqlar?
Tapdınız?

III
Bir quşum var,
Səsi düşüb dünyaya.
Aparacaq məni
Bir gün o, Aya.

Nəqərat:
Tapın görək nədir,
Nədir bu, uşaqlar?
Tapdınız?

II
Pambıq kimi göydən
Düşər qupquru.
Gün dəyəndə ona
Olar dupduru.

Sual və tapşırıqlar

- "Tapın görək" mahnısını oynaq, sakit, yoxsa həyəcanlı səslənir?
- Şəkillərə baxıb "Tapın görək" mahnısında tapmacaları cavablandırın.

55

MƏQSƏD: Müxtəlif şəkillərə aid musiqi nümunələrini ayırd edir və onlara emosional münasibət bildirir.

İş üsulu: Beyin həmləsi, müzakirə, müqayisə

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün şəkillərdə və musiqidə həyat hadisələrinin təsviri mövzusunda diskussiya aparılır. Bununla əlaqədar keçmiş dərslərdə öyrədilmiş musiqi nümunələri yada salınır və suallar verilir:

- Uşaqlar, dərslərdə gördüyünüz şəkillərdə nə təsvir olunub?
 - Bu təsvirlərə uyğun musiqi nümunələrinin adlarını deyə bilərsinizmi?
- Şagirdlər bu sualları cavablandırırlar.

Tədqiqat sualı

Şəkillərdə və musiqi nümunələrində həyat hadisələrindən başqa daha nəyi təsvir etmək olar?

2. Tədqiqatın aparılması

“Ana Kürüm” aşiq mahnısı, musiqisi Cavanşir Quliyevin, sözləri Əli Kaminin olan “Əsgər marşı” və “Brilyant” Azərbaycan xalq rəqsindən parçalar səsləndirilir.

Tapşırıq: Dərslərdəki şəkillərə uyğun eşitdiyiniz musiqi nümunələrini müəyyən edin.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

– Şəkillərə uyğun musiqi nümunələrinin adları söylənilir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Musiqidə və şəkillərdə istənilən həyat hadisələrini təsvir etmək mümkündür.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi Oqtay Zülfüqarova, sözləri Teymur Elçinə aid olan “Tapın görək” mahnısı öyrədilir.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz musiqi əsərlərində və şəkillərdə hansı həyat hadisələrini təsvir etmək imkanı qazandıq? Bunun üçün hansı şəkillərdən və musiqi əsərlərindən istifadə etdik?

– Musiqi əsərlərinin müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı:

“Əsgər marşı” mahnısı

“Brilyant” Azərbaycan xalq rəqsi

“Ana Kürüm” aşiq mahnısı

“Tapın görək” mahnısı

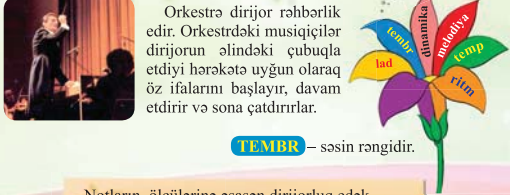
29-cu dərs
Dərsin mövzusu: “SEHRL  ÇUBUQ”

Məzmun standartları: 1.2.2.; 2.1.3.; 3.1.2.; 3.3.3.

İntegrasiya: Riy. 4.2.3.; H.b. 3.2.1.; F.t. 3.1.1.

24

Sehrli  ubuq

Orkestr  dirijor rəhbərlik edir. Orkestr d ki musiqiçilər dirijorun əlindəki çubuqla etdiyi hərəkətə uyğun olaraq  z ifalarını başlayır, davam etdirir və sona çatdırırlar.

TEMBR – səsin r ngidir.

Notların  l   l rin  əsasən dirijorluq edək.

 ar k not = 1 v 

Yarım not = 1 v  2 və

56

24

"Cəngi" rəqsi

"Koroğlu" operasından
Musiqisi Üzeyir Hacıb ylinindir.

Az rbycan  sg ri

Musiqisi Reyhan Hacızadənin,
sözləri  lvi Hisslərindir.

I

Q yv tlidir qolları,
Qırıb t k r kolları.
Ke  r çətin yolları,
Az rbycan  sg ri!

II

Q rurun tutar yüksək,
Zaif  edər kömək.
Dill rd n düşməyəcək,
Az rbycan  sg ri!

Nəqərat:

Q lb a ıq, g z t x,
Ona tay, b r bar yox.
Ged r ancaq irəli, } 2 dəfə
Az rbycan  sg ri!

Sual və tap ırnqlar

1. Orkestri kim idarə edir?
2. "Cəngi" rəqsi hansı operadandır?
3. "Az rbycan  sg ri" mahnısında əsgərlərin igidliyi hansı sözlərlə ifadə edilib?

57

MƏQSƏD: Musiqini dinləyərkən, yaxud mahnı oxuyarkən dirijorluq edən müəllimin  l hərəkətlərini başa d    r.

   üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün bəstəkar  .Hacıbəylinin “Koroğlu” operasından “Cəngi” dinlənilir və yaxud izlənilir. Müəllim musiqinin məzmununu şagirdlərə izah etdikdən sonra belə sualla müraciət edir:

– Uşaqlar, dinlədiyiniz musiqidə hansı musiqi alətlərinin səslərini təyin edə bildiniz?

Uşaqlar müxtəlif cavablar verir. Uşaqlar musiqi alətlərinin adlarını s yl dikc , müəllim onların lövhədən asılmış  ekill rini şagirdlərə çubuqla göstərir.

Tədqiqat sualı

– Uşaqlar, əlində sehrli çubuq tutmuş şəxs necə adlanır və onun fəaliyyəti nədən ibarətdir?

2. Tədqiqatın aparılması.

Uşaqlar 2 qrupa bölünürlər. T k qrupun uşaqları dirijorun vəzifəsi, cüt qrupun uşaqları isə dirijor çubuğu haqqında  z fikirlərini söyləyirlər.

Tapşırıq: Şekilləri göstərilən musiqi alətlərinin adlarını söyləyin.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Dirijorun və dirijor çubuğunun orkestrdə rolu müəyyənləşdirilir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Orkestr məhz dirijorun əlindəki çubuqla öz ifalarını başlayır və dirijorun etdiyi hərəkətə uyğun ifalarını sona çatdırır.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Bəstəkar Reyhan Hacızadənin şair Ülvə Hisslərin sözlərinə bəstələdiyi “Azərbaycan əsgəri” mahnısı öyrədilir.

Tapşırıq: Mahnının ritmini müəyyənləşdirmək və ona uyğun dirijorluq etmək.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

- Bu gün biz musiqi ifaçılığında dirijorun rolunu müəyyənləşdirdik. Buna necə nail olduq?
- Mövzu ilə əlaqədar hansı musiqi nümunələrindən istifadə etdik? Əsərlərin müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı:

“Koroğlu” operasından “Cəngi”

“Azərbaycan əsgəri” mahnısı

**30-cu dər
31-ci dər**
Dərsin mövzusu: “KUKLA TEATRI”

Məzmun standartları: 1.1.3.; 2.1.1.; 3.3.1.; 3.3.3.

İntegrasiya: A.d. 2.2.5.

25-26

Kukla teatri

Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrında uşaqlar, məktəblilər üçün tamaşalar göstərilir.

Şəngülüm, Şüngülüm, Məngülüm
Üç keçi balasının mahnısı

Şəngülüm, Şüngülüm, Məngülüm
"Çəpişlərin yallısı"

58

25-26

Balaca keçilərin kupletləri
"Şəngülüm, Şüngülüm, Məngülüm" tamaşasından
Musiqisi Sərdar Fərəcovun,
librettosu* Hüseynaga Atakışiyevindir.

Şəngül:
Şəngülüm, gözlərim qara,
Bənzəyirəm ceyranlara.
Şəvə tüküm buruq-buruq,
İncə baldır, qısa quyuq.
Yeni çıxmış buynuzlarım,
Buxağımda qotazlarım.
Bir yaşında maral çəpiş,
Bacaqlarım bir dal çəpiş.
Şəngülüm, Şəngülüm, Şəngülüm.

Şüngül:
Şüngülüm gözləri nərgiz,
Sanki dünyadan xəbərsiz.
Gecə-gündüz oynaq-laram,
Öz anamı qucaqlaram.
İpək tükü bayaz, yumşaq,
Qulaqlarım sanki zanbaq.
Alındakı qasqa gözəl,
Yoxdu məndən başqa gözəl.
Şüngülüm, Şüngülüm, Şüngülüm.

Məngül:
Hələ birçə Məngülə bax,
Ayağımda şəkə bax.
Yoxdur belə gözəl çəpiş,
Nazlı çəpiş, təpəl çəpiş.
Yumşaq tükü ala-bula,
Təmənilə başabələ!
Yoxdu belə gözəl çəpiş,
Nazlı çəpiş, təpəl çəpiş.
Məngülüm, Məngülüm, Məngülüm.

REGISTR – səs diapazonunun eyni tembrelə malik müəyyən bir hissəsidir.

Sual və tapşırıqlar

1. "Balaca keçilərin kupletləri" hansı tamaşadandır?
2. Keçi balalarının kupletlərini oxuyun və onlar haqqında nə öyrəndiyinizi deyən.

*libretto – musiqili səhnə əsərinin ədəbi (yazılı) mətni

59

MƏQSƏD: Azərbaycanda Dövlət Kukla Teatrı haqqında məlumat vermək.

İş üsulu: Beyin həmləsi, müzakirə, mahnı assosiasiyası

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün bəstəkar Sərdar Fərəcovun "Şəngülüm, Şüngülüm, Məngülüm" musiqili tamaşasından üç keçi balasının mahnısı səsləndirilir.

– Siz bu musiqi haqqında nə deyə bilərsiniz?

Sizcə, bu mahnıda nə təsvir olunub?

Şagirdlər sualları cavablandırırlar.

Tədqiqat sualı

– Musiqidə heyvanları təsvir etmək olarmı?

2. Tədqiqatın aparılması

Dərslərdəki 3 çəpiş təsvirinə diqqət yetirilir. Müəllim "Şəngülüm, Şüngülüm, Məngülüm" Azərbaycan xalq nağılını uşaqların yadına salır və Bakıda 1931-ci ildə yaradılmış "Kukla teatri"nda tamaşaya qoyulması ilə əlaqədar məlumat verir.

Tapşırıq: Dinlədiyiniz mahnıda çəpişləri təyin edin. Bundan sonra yenə “Şəngülüm, Şüngülüm, Məngülüm” tamaşasından “Çəpişlərin yallısı” səsləndirilir.

Tapşırıq: “Yallı”ya uyğun hərəkətlər edin.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Səslənən “Yallı”ya uyğun rəqsi hərəkətlər göstərilir.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

Musiqidə heyvanların təsvirini ifadə vasitələri ilə vermək mümkündür.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Musiqisi Sərdar Fərəcova, librettosu Hüseynağa Atakişiyevə aid olan “Şəngülüm, Şüngülüm, Məngülüm” tamaşasından çəpişlərin mahnısı öyrədilir.

Tapşırıq: 1. Mahnının musiqisinin sözləri ilə əlaqəsi ümumiləşdirilir.

2. Mahniyə uyğun ritmik hərəkətlər edilir.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrı haqqında və musiqidə heyvanların təsviri ilə əlaqədar məlumatlar əldə etdik.

– Sualın cavabını hansı musiqi əsərlərinin nümunəsində araşdırdıq? Bu əsərlərin müəllifləri kimdir?

Musiqi repertuarı:

“Şəngülüm, Şüngülüm, Məngülüm” musiqili tamaşasından “3 çəpişin mahnısı”

Tamaşadan “Çəpişlərin yallısı”

32-ci dərs

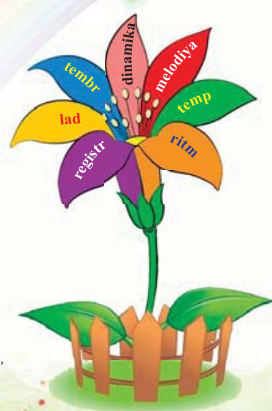
Dərsin mövzusu: “MUSİQİNİ YARADAN İNTONASIYA”

Məzmun standartları: 1.2.2.; 2.1.3.; 3.3.2.

İnteqrasiya: A.d. 2.1.1.

27

Musiqini yaradan intonasiya

Göy qurşağının 7 əsas rəngi, musiqinin 7 əsas notu olduğu kimi, intonasiyanın da 7 tərkib hissəsi var. Melodiya, dinamika, tembr, lad, registr, ritm, temp intonasiyanın tərkib hissələridir. Onlar olmasa, musiqi əsəri yaranmaz.

Çobanın mahnısı
Musiqisi Oqtay Zülfiqarovun, sözləri Abdulla Şaiqindir.

60

27

İkincilərlik biz
Musiqisi Oqtay Rəcəbovun, sözləri Əjdər Ağayevindir.

I
Geniş otağımız var,
Tərtəmizdir partamız.
Müəllimi həvəslə
Dinləyirik hamımız.

Nəqərat:
İkincilərlik biz, } 2 dəfə
İkincilərlik biz, }

II
Səyahətə çıxırıq,
Oxuyuruq, yazırıq.
Keçdiyimiz dərslərə
Biz həmişə hazırıq.

Nəqərat:
İkincilərlik biz, } 2 dəfə
İkincilərlik biz, }

Sual və tapşırıqlar

1. İlboyu topladığımız ləçəklərdən alınan çiçəyi necə adlandırı bilərik?
2. Bu çiçəyin ləçəklərinin adını sadalayın.

61

MƏQSƏD: Musiqidə intonasiyanın rolunu aydınlaşdırır, melodiyaaların məzmununu müəyyənləşdirir.

İş üsulu: Beyin həmləsi, diskussiya, rəsm assosiasiyası

Dərsin mərhələləri:

1. Motivasiya

Problem vəziyyəti yaratmaq üçün neçə rəng, neçə notun olması haqqında bilgilər şagirdlərin yadına salınır və qeyd edilir ki, intonasiyanın da rənglər və notlar kimi 7 tərkib hissəsi var, həm də onu göy qurşağının 7 rənginə bənzətmək olar.

Bu bilgiləri verdikdən sonra müəllim bu vaxta kimi uşaqların melodiya, dinamika, tembr, lad, registr, ritm, temp haqqında bilgilərini yada salır və dərslikdə öz əksini tapmış yeddi ləçəkli gül səbət çiçəyi ilə müqayisə edir.

Tədqiqat sualı

– Musiqidə melodiyanın intonasiyası dedikdə nə başa düşürsünüz?

2. Tədqiqatın aparılması

Sınıf 4 qrupa bölünür, musiqisi O.Zülfiqarova, sözləri A.Şaiqə aid olan “Çobanın mahnısı” dinlənir və hər qrup ayrılıqda mahnını intonasiyaya əsasən təhlil edir.

Tapşırıq: 7 ləçəkli gül şəklində “intonasiya”nın 7 tərkib hissəsinin adlarını söyləmək.

3. İnformasiya mübadiləsi və müzakirəsi

Rənglərdə və notlarda 7 tərkib hissə olduğu kimi, intonasiyada da 7 tərkib hissə mövcuddur.

4. Nəticə və ümumiləşdirmə

İntonasiyanın 7 tərkib hissəsini göy qurşağının 7 rəngilə müqayisə etmək olar.

5. Yaradıcı tətbiqetmə

Bəstəkar Oqtay Rəcəbovun şair Əjdər Ağayevin sözlərinə bəstələdiyi “İkincilərlik biz” mahnısı öyrədilir, onun ritmi, tempi, melodiyası və sairə ətrafında fikir mübadiləsi aparılır.

6. Qiymətləndirmə və ya refleksiya

Dərs ümumiləşdirilir:

– Bu gün biz musiqidə intonasiyanın 7 tərkib hissəsi ilə tanış olduq. Buna necə nail olduq?

– Mövzu ilə əlaqədar hansı şeir nümunəsindən və mahnıdan istifadə etdik? Şeir və mahnının müəlliflərinin adını söyləyin.

Musiqi repertuarı:

“Çobanın mahnısı”

“İkincilərlik biz” mahnısı

33-cü dərs

KİÇİK SUMMATİV QİYMƏTLƏNDİRMƏ

Bu dərsdə 28–32-ci dərslərdən sonra şagirdlərin mövzuları necə mənimsədikləri “Tapşırıqlar və dərəcələr” adlı cədvəl vasitəsilə yoxlanılır.

Musiqi alətlərinin sehrli səsləri

Təvsiyə olunur

Musiqi alətlərində 3 fərqli melodiya bir yerdə səslənə bilər. Belə ifaya 1 səslə, 2 səslə və 3 səslə ifa deyilir. Bunun üçün mobil tətbiqdən səhifələri şəkindəki ardıcılıqla açın.

Övvələ tütəyi (6), trubanı (8), skripkanı (7) səsləndirin. Sonra isə növbə ilə digər alətləri. Alətlərin ifasını bu ardıcılıqla öncə səsləndirin, sonra isə dayandırın.

Səslənmə: 1,2,3,4,5,6,7,8,9

Dayandırılma: 9,5,4,8,6,3,1,7,2

Sual və tapşırıqlar

Bu üsulla daha hansı alətləri səsləndirə bilərik?

62

“MUSIQİ ALƏTLƏRİNİN SEHRLİ SƏSLƏRİ” (təvsiyə olunur)

Müəllim İnternet üzərindən əlində olan hər hansı bir cihaz vasitəsi ilə (telefon) mobil tətbiqə daxil olaraq dərslikdə verilmiş ardıcılıqla proqramı yükləyir, şagirdləri 1 səslə, 2 səslə və 3 səslə ifa haqqında məlumatlandırır.

34-cü dərs SİNİF KONSERTİ

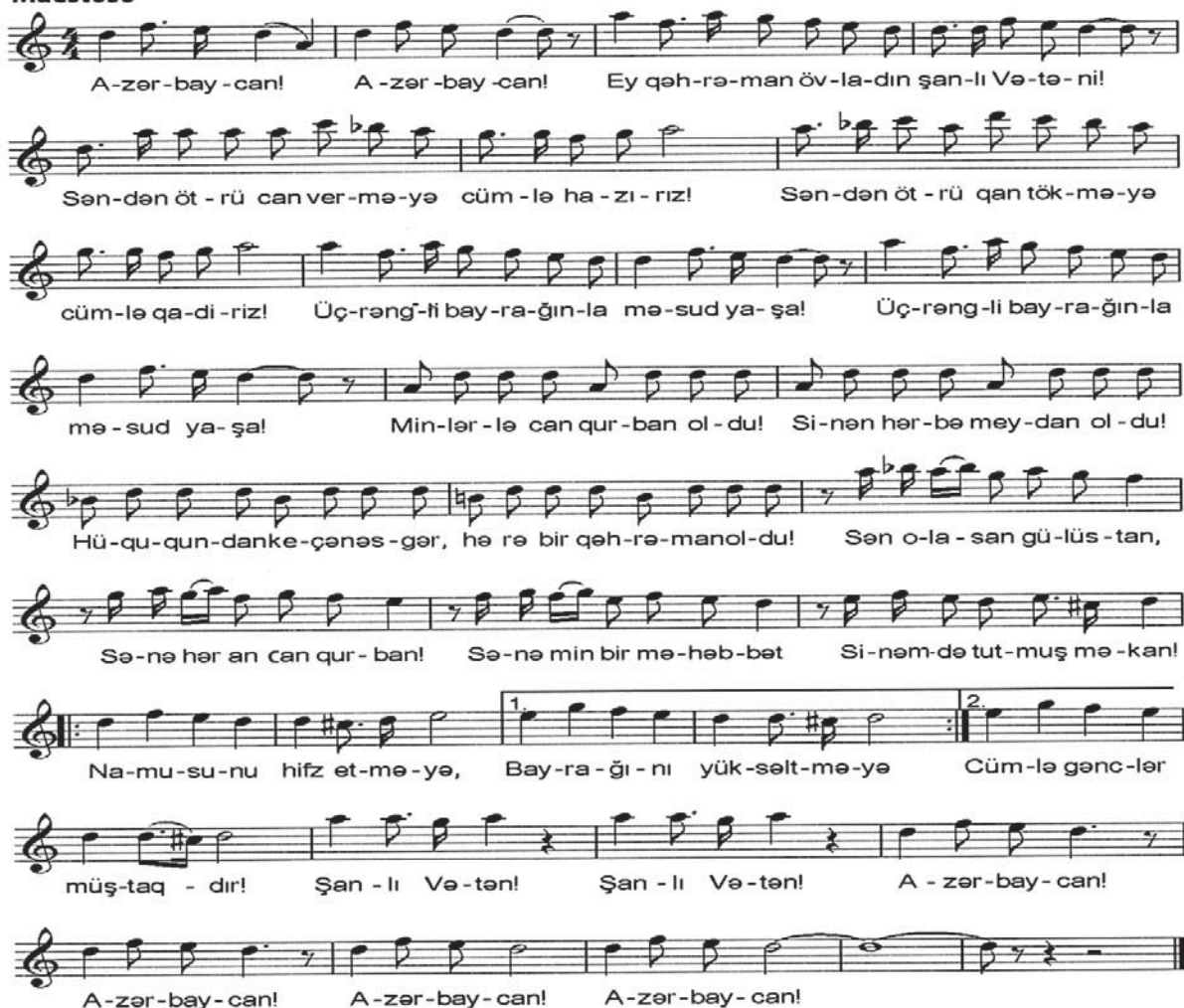
İkinci yarımildə öyrədilən bütün mahnılardan ibarət sinif daxilində konsert.

MAHNI REPERTUARI

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT HİMNİ

*Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin,
sözləri Əhməd Cavadındır.*

Maestoso

A-zər-bay-can! A-zər-bay-can! Ey qəh-rə-man öv-la-dın şan-lı Və-tə-ni!
Sən-dən öt-rü can ver-mə-yə cüm-lə ha-zı-rız! Sən-dən öt-rü qan tök-mə-yə
cüm-lə qa-di-riz! Üç-rəng-li bay-ra-ğın-la mə-sud ya-şa! Üç-rəng-li bay-ra-ğın-la
mə-sud ya-şa! Min-lər-lə can qur-ban ol-du! Si-nən hər-bə mey-dan ol-du!
Hü-qu-qun-dan ke-çə-nə-s-gər, he-rə bir qəh-rə-man ol-du! Sən o-la-san gü-lüs-tan,
Sə-nə hər an can qur-ban! Sə-nə min bir mə-həb-bət Si-nəm-də tut-muş mə-kan!
Na-mu-su-nu hifz et-mə-yə, Bay-ra-ğı-nı yük-selt-mə-yə Cüm-lə gənc-lər
müş-taq -dır! Şan -lı Və-tən! Şan -lı Və-tən! A -zər-bay-can!
A-zər-bay-can! A-zər-bay-can! A-zər-bay-can!

CÜCƏLƏRİM

*Musiqisi Qəmbər Hüseynlinin,
sözləri Tofiq Mütəllibovundur.*

Allegretto

Xor *mf*
Cip, cip cü-cə-lə-rim cip, cip, cip cü-cə-lə-rim, Mə-nim qə-şəng
Solo *f*
cü-cə-lə-rim Tü-kü i-pək cü-cə-lə-rim Göz-lə-yi-rəm

tez gə - li - niz göy çə - mən - də din - cə - li - niz Ay mə - nim

cü - cə - lə - rim, ay mə - nim cü - cə - lə - rim, ay mə - nim

cü - cə - lə - rim, ay mə - nim, cü - cə - lə - rim,

mə - nim qə - şəng cü - cə - lə - rim, cıp, cıp, cıp!

Xor f

Solo mf

Xor f

Solo mf

Xor f

Solo mf

Xor

f Son üçün

TUT MƏNİ, TUT!

Musiqisi Asya Sultanovanın,
sözləri Teymur Elçinindir.

Allegretto

Giz - lə - ni - rəm gö - zü - nü yum. Giz - lə - ni - rəm, gö - zü - nü yum.

Ye - ri - mi tap, da - lım - ca cum. Ye - ri - mi tap. da - lım - ca cum.

Tut mə - ni, Tut mə - ni! // - ni!

mf

Son üçün

İDMAN

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Teymur Elçinindir.

Mars

Kim se - vir - sə, id - ma - nı bir, i - ki, üç, dörd, po - lad - dan o - lar ca - nı, bir, i - ki.

1. 2.

üç, dörd Bir, i - ki, üç, dörd, dörd

NAĞARA

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Abdulla Şaiqindir.

Allegretto
mf

1. Na - ğa - ra - mı ça - lı - ram dum-bo - lo - bom, dum-bo - lo - bom,
Han - sı na - ğa - ra ça - lır? dum-bo - lo - bom, dum-bo - lo - bom,

hər ya - na səs sa - lı - ram dum-bo - lo, dum-bo - lo - bom.
hər ya - na o səs sa - lır dum-bo - lo, dum-bo - lo - bom.

2. Nəqərat

bom. Bax bö - yük na - ğa - ra ça - lır.
bom. Ba - la - ca na - ğa - ra ça - lır.

dum - bo - lo - bo - lo Dum-bo - lo Dom - dom - dom, dom.
dum - bo - lo - bo - lo Dum-bo - lo

MAHNI VƏ RƏQS

Musiqisi Cahangir Cahangirovun,
sözləri Mirmehdi Seyidzadəninindir.

Allegretto
mf

Öl - kə - mi - zin bi - zik bəx - ti - yar nəş - li, oy - na - ma - ğa
hə - vəs - li hə - vəs - li. Ay u - şaq - lar gə - lin ve - rək
əl - ə - lə, oy - na - yaq biz, bax be - lə, be - lə!

FƏSİLLƏR

Musiqisi Məryəm Əlibəylinin,
sözləri Sevinc Nuruqızınıdır.

Oynaq
mf

Oxumaq

Hə - ra - rət - li qoy - nu - na al - dı bi - zi ye - nə ya - y.

De - di qo - naq gəl - mi - şəm Qa - la - ca - ğam düz üç ay

Nəqarət

İ - lin dörd öv - la - dı var yay - da ke - fim kök o - lar.

SÜLH MARŞI

*Musiqisi Sevdə İbrahimovanın,
sözləri Teymur Elçinindir.*

Marş tempində

İn - san - lar ya - şa - ma - ğa

Gə - lib - lər bu dün - ya - ya, ba - la - lar ox - şa - ma

ğa Sülh dün - ya - nın sə - si - dir, Sülh, sülh, sülh

Ya - şa - maq hə - və - si - dir, Sülh, sülh, sülh.

Var ol - sun Yer kü - rə - si, ən xoş hə - yat nəğ - mə - si.

Var ol - sun Yer kü - rə - si, ən xoş hə - yat

nəğ - mə - si.

NƏNƏM NAĞIL DANIŞIR

Musiqisi Sevda İbrahimovanın,
sözləri Nəbi Xəzrinindir.

Moderato

Bir se-vinc var hər üz-də, nə-nəm na - ğıl da - nı - şır. U - zan - mı - şıq qum üs - tə

1 2 qurtarmaq üçün

nə-nəm na-ğıl da - nı - şır da - nı - şır da - nı - şır.

QAR RƏNGİ, DUMAN RƏNGİ

Musiqisi Reyhan Hacızadənin,
sözləri Ülvi Hisslərinindir.

mf

Göy - dən ye - rə qar ya - ğar,

Süd ki - mi ağ rən - gi var. Ya - ğış su - yu

rəng - siz - dir sə - rin meh - lər sə - siz - dir.

Kü - lək to - zu qal - dı - rar, Vı - yıl - tı - sı

sə - si var. Göy qur - şa - ğı çı - xan - da,

A tempo

Düz yed - di rən - gə ça - lar. Qış - da qar,

Yaz - da bar o - lar du - man gə - lən - də.

TARIMIN MAHNILARI

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Hikmət Ziyandır.

Cəld və şən

1. Ey - van - da tar ça - lı - ram ba - lam ba - la ba - la, bam Bağ - ça - ya səs sa - lı - ram.

ba - lam ba - la ba - la, bam Ta - rı quş - lar din - lə - yir, ba - lam ba - la ba - la, bam

Qa - ran - quş - lar din - lə - yir, ba - lam ba - la ba - la, bam

Bla - blam, bla - bam blam, blam, blam, blam, blam.

blam, blam, blam, blam, blam. blam, blam, blam Qurtarmaq üçün

Ye - nə ça - lı - ram ta - rı.

ba - lam ba - la ba - la, bam Nə xoş - dur mah - nı - la - rı,

ba - lam ba - la ba - la, bam. blam blam blam blam

blam, blam, blam, blam, blam. blam, blam, blam, blam, blam.

QIRMIZI ŞAR

Musiqisi Ağabacı Rzayevanın,
sözləri Cahangir Məmmədovundur.

Vivo

Bö - yük qar - da - şım mə - nə Bir şar al - dı hə - diy - yə Üs - tü - nə ul -

duz çə - kib bir - dən u - çur - dum gö - yə. Hey! Şa - rım qalx - dı

ha - va - ya, sa - lām a - par - dı A - ya Şa - rım qalx - dı

LAYLAY

(Azərbaycan xalq mahnısı)

ANACAN

Musiqisi Rəşid Şəfqin,
sözləri Rəfiq Zəkəniandır.

QARANQUŞ

*Musiqisi Ağabacı Rzayevanın,
sözləri Teymur Elçinindir.*

Orta sürətlə

Sən gə-lən-də, qa-ran-quş, bu yer-lə-rə yaz gə-lir.

Da-lın - ca qa - tar-qa-tar, dur-na gə-lir, qaz gə-lir.

Get- mə u-zaq. qa-ran- quş, si - nə-si ağ qa- ran-quş.

BAHAR GƏLİR

*Musiqisi Fikrət Əmirovun,
sözləri Zeynal Cabbarzadəninidir.*

Allegretto moderato

A- xar su- lar a- şır - da- şır,

Dağ, də- rə- lər ya- şıl- la - şır.

Se - vin- ci- miz həd- dən a- şır,

Ay u- şaq- lar, xoş ba- har gə- lir.

NOVRUZ BAYRAMI

*Musiqisi Rəşid Şəfəqin,
sözləri Sabir Mustafanıdır.*

Oynaq, şən

Sə-mə-ni-ni__ gə-ti - rin, gə-ti - rin, Miz üs - tü-nə__ qo-yun, hey,
qo-yun, hey. Kəs-ko-sa-nı__ baş - la-yaq, baş - la-yaq, Gö-zəl - dir bu__
o- yun, hey, o- yun, hey. Gö-zəl - dir bu__ o- yun, hey, o- yun, hey.

Vivo f

Yaz coş - du- rur__ a - da - mı, Gə- lir__ Nov- ruz__ bay - ra- mı!

AZƏRBAYCAN – TÜRKİYƏ

*Musiqisi Cavanşir Quliyevin,
sözləri Bəxtiyar Vahabzadənin.*

Canto

Bir mil-lə-tik, i - ki döv -

Piano

Canto

lät, _____ Ey - ni ar - zu, ey - ni niy -

Piano

mf

Canto

1. yət. 2. yət.

Piano

1. 2.

Canto

Hər i - ki - si cüm-hu - ri - y - yət, _____

Piano

Canto

1. A - zər - bay - can, 2. Tür - ki - yə!

Piano

1.

Canto

2.

Tür - ki-yə! A - zər-bay-can, Tür - ki-

Piano

2.

Canto

yə!

Piano

tr

Canto

Nəqərat 1.

Bir a-na-nın i-ki oğ -

Piano

Canto

lu,

Bir a-ğa-cın i-ki qo -

Piano

Canto

1. 2.

lu. lu.

Piano

Canto

O da u - lu, bu da u - lu,

Piano

Canto

1. 2.

A - zər-bay-can, Tür - ki-yə!

Piano

TAPIN GÖRƏK

*Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Teymur Elçinindir.*

Tez, oynaq

f Bir qu - tum var mə - nim, hər gün, hər sə - hər, hər qu - ran - da
o - nu ça - lar, dil - lə - nər
Ta - pın gö - rək, nə - dir, nə - dir bu, u - şaq - lar? Tap - dı - nız?

AZƏRBAYCAN ƏSGƏRİ

*Musiqisi Reyhan Hacızadənin,
sözləri Ülvü Hisslərinindir.*

mf
Qüv - vət - li - dir qol - la - rı, Qı - nıb tö - kər kol - la - rı.
mf
Ke - çər çe - tin yol - la - rı A - zər - bay - can əs - gə - ri.
Qəl - bi - a - çıq, gö - zü - tox, O - na tay, bə - ra - bər yox.

Ge - dər an - caq i - rə - li, A - zər - bay - can əs - gə - ri!

Ge - dər an - caq i - rə - li, A - zər - bay - can əs - gə - ri.

BALACA KEÇİLƏRİN KUPLETLƏRİ

*Musiqisi Sərdar Fərəcovun,
librettosu Hüseynağa Atakişiyevindir.*

Allegretto

Şən-gü - ləm göz - lə - rim qa - ra

Şən-gü - ləm göz - lə - rim qa - ra

Bən - zə - yi - rəm cey - ran - la - ra.

Şə - və ki - mi bu - ruq bu - ruq in - cə bal - dır

Şə - və ki - mi bu - ruq bu - ruq in - cə bal - dır

qı - sa quy - ruq Ye - ni çıx - mış buy - nuz - la - rım

Bu - xa - ğım - da qo - taz - la - rı

(q) Bir ya - şın-da ma-ral çe - piş Ba-caq - la - rı

bir dal çe - piş Şən-gü-ləm, Şən - gü-ləm, Şən-gü - ləm.

İKİNCİLƏRİK BİZ

Musiqisi Oqtay Rəcəbovun,
sözləri Əjdər Ağayevindir.

Marş tempiədə

mp *mf*

Gə-niş o - ta - ğı-muz var. Təp-tə - zə-dir par-ta - muz. // İ - kin - ci - lə -
Mü - əl - li - mi hə - vəs - lə Din - lə - yi - rik ha - mı - muz.

rik biz İ - kin - ci - lə - rik biz. // rik biz

BURAXILIŞ MƏLUMATI

MUSIQİ 2

*Ümumi təhsil müəssisələrinin 2-ci sinifləri üçün
Musiqi fənni üzrə dərsliyin (qrif nömrəsi: 2021-015)*

METODİK VƏSAİTİ

Tərtibçi heyət:

Müəlliflər: *Oqtay Rəcəbov*
Nazım Kazımov
Reyhan Hacıyadə

Redaktor *Sevinc Nuruqızı*
Bədii və texniki redaktor *Abdulla Ələkbərov*
Dizayner *Firuzə İbrahimova*
Korrektor *Ülkər Tağıyeva*

© Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Müəlliflik hüquqları qorunur. Xüsusi icazə olmadan bu nəşri və yaxud onun hər hansı hissəsini yenidən çap etdirmək, surətini çıxarmaq, elektron informasiya vasitələri ilə yaymaq qanuna ziddir.

Hesab-nəşriyyat həcmi 6,8. Fiziki çap vərəqi 9,0.
Formatı 57x82 ¹/₈. Kəsimdən sonra ölçüsü: 195x275.
Səhifə sayı 72. Şriftin adı və ölçüsü: jurnal qarnituru 11-13 pt.
Ofset kağızı. Ofset çapı.
Sifariş __. Tiraj __. Pulsuz. Bakı–2021.

Əlyazmanın yığma verildiyi və çapa imzalandığı tarix:

Nəşriyyat:
“Təhsil Nəşriyyat-Poliqrafiya” MMC
(Bakı, AZ 1052, F.Xoyski küç., 121a (149))

Çap məhsulunu istehsal edən:

LAYIHƏ

PULSUZ

LAYİHƏ